

ლევან ბახეჩიანი

იჩი ხაშოვი

ბეჭდვითა-ნაბეჭდო შუა

თბილისი-ქაჩიჭი

2005

შეფუთვით-გამომცემელი: ლია ნაროშვილი

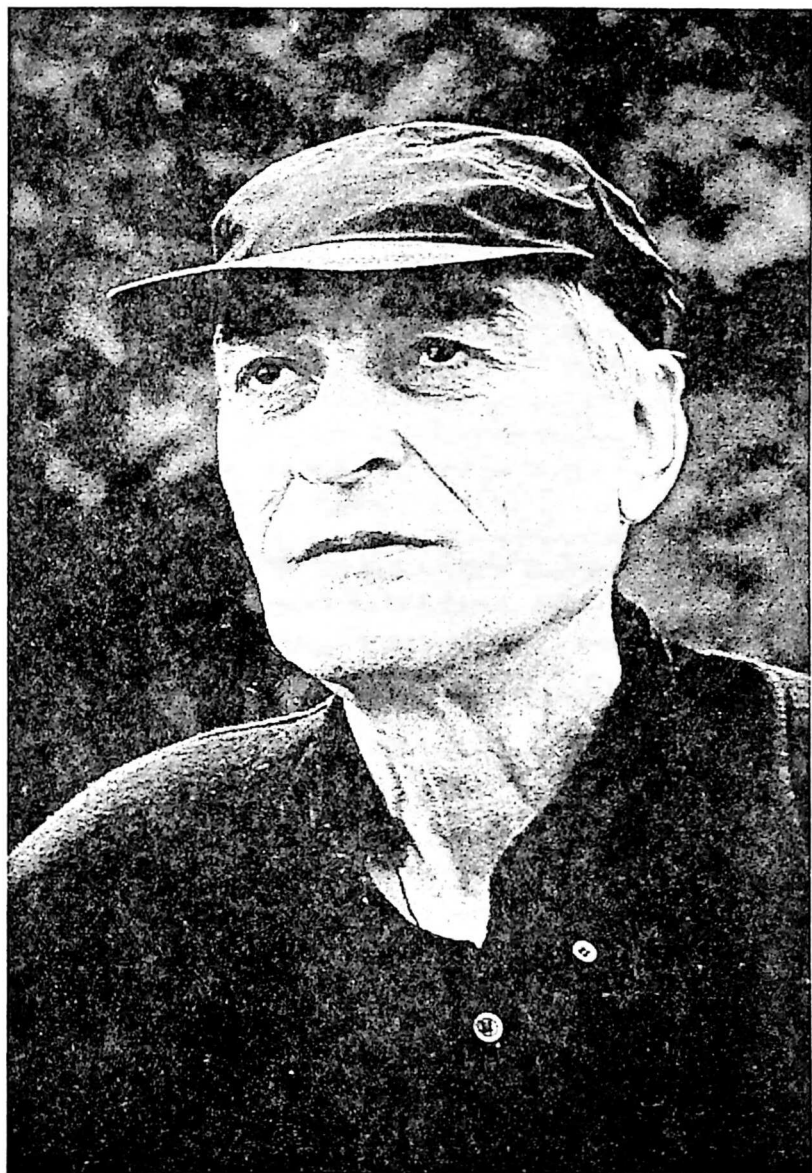
მხატვარი: ვაჩე ქურდიანი

**წიგნზე მუშაობდნენ: ჯანრი კაშია
მიხეილ ქურდიანი
ლევან ღვინჯილია**

© ლ. გახარია. ირიათონი

**© ქართულ-ევროპული ინსტიტუტი, პარიზი.
საგამომცემლო სახლი „ინოვაცია“**

ISBN 99940-704-4-4

**წიგნს თან ერთვის აუდიო-ჩანაწერი ავტორის,
ლაშა ბახარის და რედაქტორის,
ლია ნაროუშვილის გახმოვანებით.
ბწკარედული თარგმანი ელემ კვირიტიასი.**

რიცხვითობისა და სიბრძნის

ლაშა გახარიას ქართული ლექსების თარგმნა თითქმის შეუძლებელია, მეგრული ლექსებისა – საერთოდ შეუძლებელი. რაგინდ დიდი პოეტიც არ უნდა იყოს და რაგინდ კარგად არ უნდა ფლობდეს იმ ენას, რომელზეც თარგმნის, მაინც ვერ შეძლებს. მეგრული ენა ისეთი ფენომენია. იმდენად მდიდარი და ამოუწურავია მისი ლექსიკური სალარო, იმდენად გევადი და მოქნილია სიტყვები, განსაკუთრებით ზმნები, რომ სხვა ენაზე მათი გადაგანა – თარგმნა, შეუძლებელი ხდება. ამას ემატება ისიც „და ალბათ ეს არის უმთავრესი“, რომ შესანიშნავმა პოეტმა ლაშა გახარიამ მეგრული ენის ეს საოცარი შესაძლებლობანი ისე საოცრად გამოიყენა და ისეთი მაღალმხატვრული, ღრმად ფილოსოფიური პოეტური ნაწარმოებები შექმნა, მართლაც, ჯადოქარი უნდა იყო, რომ შესაბამის სიმაღლეზე თარგმნო.

სწორედ ამიგომ, ჩვენც ვერ გადაგვეწყვიტა, ვერ ვებდავდით, ვაგვეკეთებინა ლაშა გახარიას წინამდებარე ლექსების „რომელსაც შეიძლება ლირიკული პოემაც დაერქვას“ თუნდაც ბწკარედული თარგმანი, თანაც წიგნი პოეტის გარდაცვალების ერთ წლისთავზე უნდა გამოსულიყო და დრო ძალიან ცოცხალი გერჩებოდა.

მაინც ვაგებდეთ და გადავწყვიტეთ.

წინასწარ შევნიშნავთ: მკითხველს, რომელმაც იცის მეგრული, არ დასჭირდება და არც ვურჩევთ თარგმანის წაკითხვას. თარგმანი გაკეთდა, უპირველეს ყოვლისა, მათთვის, ვინც არ იცის მეგრული და თუ ამ ბწკარედული თარგმანის წაკითხვისას, ისინი მებათელს მაინც იგრძნობენ და დაინახავენ, რასაც გრძნობდა და ხედავდა ლაშა გახარია და რაც ასე შთამბეჭდავად გადმოგვცა თავის ლექსებში, მაშინ ჩავთვლით, რომ ჩვენი ცდა გამართლებული იქნება, და ლაშა გახარიას ნათელი სულიც გვაპატიებს იმ ლაფსუსებსა და შეცდომებს, რაც დაეუშვით თარგმნისას.

ასლო მომავალში ჩვენ გათვალისწინებული გეაქვს ლაშა გახარიას მეგრული პოემების უფრო სრულყოფილი კრებულის გამოცემა, ამიგომ ყველა შენიშვნასა და წინადადებას დიდი მადლიერებით მივიღებთ და ვავითვალისწინებთ.

ლაშა გახარია – მებრული პოეტური რაფსოდია

ლაშა გახარიას აღმოჩენა სულ ახლახან მოხდა მისი პირველი, მეორე და მესამე კრებულის გამოცემით 2003-2004 წელს. ვისაც უნივერსიტეტში არ ახსოვდა ის და არც ის ეპითეტები იცოდა, რომლითაც სტუდენტი ლაშა გახარია შეამკეს თანაკურსელებმა და ორიოდე ჩუმმა მკითხველმა („ნაღდი პოეტი“, „გრანელის პლანეტელი“, „ლადოს მემკვიდრე“, „ახლის მჩხრეკელი“, „ორიგინალურობა“, „ქართული ლექსის გრადიციისადმი უღალატობა“, „სიგყვაქმნადობა“, „საბაქართულობა“, „ვერსიფიკაციული ძიებანი“, დიდებული, ძნელადმისაწვდომი უბრალოება“... („99 და ერთი“ ლიანაროუშვილის წინათქმიდან) მისთვის ლაშა გახარიას, ამ ორმოცდაათ წელს მიღწეული და გადაბიჯებულიც კი, პოეტის გამოჩენა, მართლაც აღმოჩენა იყო.

სშირად გაიგონებდი: „დიდი მთიების“ შემდეგ საქართველოში პოეტი აღარ არისო (ეს „დიდი მთიები“ ჯერ გალაკტიონსა და ცისფერყანწელებს მოიცაედა, შემდეგ გალაკტიონსა და გოგლას, სეიმონს, ირაკლი და გრიგოლ აბაშიძეებს და მიყოლებით მწერალთა კავშირის მდივნებსა და წარჩინებულ წევრებს... არასოდეს გამიგონია, რომ რომელიმე მათგანს ლაშა გახარიასაკენ გაეხედოს და ეთქვას: „მივიწ-მოვიწით – პოეტი მოდისო“ (ამ „ცოცხლად დაეიწყებულის“ ბედს იზიარებდა შოთა ჩანგლაძეც და რამდენიმე სხვა პოეტიც) ჩვენს დროში ამგვარი (*ილიასებური*) შეუასება და დაფასება უჩვეულო რამ იქნებოდა, რადგან პოეტურ სამყაროში დაუფძნება მხოლოდ მწერალთა კავშირის აუღებელი პარტიული ბასტიონის სანქცირებული საშვით იყო შესაძლებელი. ვისაც ეს საშვი არ ეძლეოდა – ის არც პოეტი იყო და, თუ გაეითვალისწინებთ იმავე მწერალთა კავშირის მიერ გიციან გაბიძის უახლოესი მეგობრის და შესანიშნავი რუსი პოეტის ბორის პასტერნაკის დაგმობას (რამაც გალაკტიონის გრაფიკული ნახტომი გამოიწვია!) – არც მწერალი და არც მოქალაქე. მნიშვნელოვანია ის, რომ ლაშა გახარია

ამას არასოდეს შეუწუხებია. იგი თავისი გმით მიდიოდა და ქმნიდა იმას, რისი გამოხსნის შესაძლებლობას მას ქართული ენის პოეტური ენერჯია აძლევდა – ქმნიდა განუმეორებელ პოეტურ სამყაროს. პოეტური სიგყვა არასოდეს არ არის მზა სახით მოცემული ენაში, იგი ქმნალობაშია. მაგრამ ენა შესაძლებელს ხდის პოეტიკას. ლაშა გახარია ამ ენობრივ შესაძლებლობაში არის დაეანებული, ის იქ ხედავს იმ სიღრმეს, რომელიც სიგყვას არა მხოლოდ ნიშნის ან, გნებავთ, ამრობრივი ხაგის ფორმას აძლევს, არამედ ყოფიერების შემქმნელ ენერჯიას. კითხულობ და ხედავ! ნაქმნის დასვეწილობა მხედველის სულიერ ჩამოქნილობას ეფარდება და ვიბრირებს ისეთი ძალით, რომ მკითხველსაც უხსნის მზერას და მხედავად აქცევს. სულის ამ თანარხევაში და თანასედევაში იქმნება ის, რასაც *ყოფიერების პოეტური მეტაფორა* ეწოდება და რაც ყოველი ენის შემოქმედებით ენერჯიას სრულიად განსაკუთრებული სამყაროს შექმნის შესაძლებლობას აძლევს. პოეტური ენის უთარგმნელობის საიდუმლო, ვფიქრობ, ამ მეტაფორათა განსაკუთრებულობაში მდგომარეობს.

დიდი ხნის განმავლობაში სრულიად უაზრო ეთნოცენტრისტული კონცეფციის საფუძველზე განვითარებული ფსევდონაციონალური იდეოლოგია და განწყობა აიძულებდა „ქართველებს“ უგულვებელეყოთ მეგრული და სვანური ენები და ეჭვქვეშ დაეყენებინათ მათი სრულყოფილება და ის შესაძლებლობები, რომელნიც ამ ორ ძირეულ ქართველურ ენას ჰქონდა. ერთი მიზეზი ამგვარი ვითარებისა ის იყო, რომ სვანურიცა და მეგრულიც ცოცხალი „არალიტერატურული“ ენები იყო. „სამი ქართველური ეთნოსისა“ და შესაბამისი ენის ეს აბსურდული კონცეფცია თავისი პოლიტიკური მახვილით უბრუნდებოდა საქართველოს იმათი მეოხებით, ვინც „ქართველს“, „მეგრებსა“ და „სვანებს“ ურთიერთს უპირისპირებდა. ეს ესება ყველას, როგორც შინაურებს, აგრეთვე გარეულებსაც – იმ იმპერიულ ძალებს, რომელნიც საქართვე-

ლოს თავს ახვევდნენ ამ სამეთნოსოვან იდეოლოგიას. დღეს უფრო და უფრო ნათელი ხდება, რომ ქართველური ჯგუფი შინაგანი განვითარებით აღწევს ლიგერატურულ ენამდე, რომელსაც „ქართული“ ეწოდება და რომელიც ვითარდება სვანურიდან – მეგრულისაკენ და ლიგერატურული ქართულისაკენ უწყვეტად და იმ გოპოლოგიურ ენობრივ მემობლობასა და მხებობაში, რომელიც მოიცავს მთელ წინა აზიას ირანიდან, ვიდრე საბერძნეთამდე. ასე რომ, „ეთნიკურად“ სახეზე მხოლოდ ერთი ეთნოსი გვაქვს „ქართველური“, რომელიც სხვადასხვა გომებისაგან შესდგებოდა და თანდათან მთლიანდებოდა ერთიან ჯერ სვანურენოვან, შემდგომ მეგრულენოვან და ბოლოს ქართულენოვან სახელმწიფოდ. მე არ ვაპირებ ლაშა გახარიას ამ პოეტური სამყაროს დამბიმებას კონცეფტუალური მავთულხლართებით და ამიგომ განემარტავ, რომ ის პოემა, რომელსაც დღეს იხილავს მკითხველი ნათელი დასტურია მეგრული ენის იმავე პოეტური ენერჯისა, რომელიც ახასიათებს მაღალ ლიგერატურულ ქართულს. არავითარი განსხვავება არ არის პოეტურ სამყაროთა შორის, იმ ენერჯიას და დახვეწილობას შორის, რომელიც ქმნის ყოფიერების ქართულ სურათს და თავად ქართულ ყოფიერებას მია მეგრულ მეტაფორაში. ამ თვალსაზრისით ჩვენ ვიმყოფებით იმავე ქართულ ენობრივ სტიქიონში, იმავე ენერჯიაში, რომელიც ქმნის შუშანიკის წამებას, ამირანდარეჯანიანს, ჩახრუხაულს, ვეფხისტყაოსანს, გურამიშვილს, ბარათაშვილს, ილიას, აკაკის, ვაქას, გალაკიონს, ცისფერყანწელებს... მეგრულის ეს პოეტური სტიქიონი დაგვანახებს სწორედ იმას, თუ რაოდენ ღრმა ფენები ახლავს ქართულ სიგყვას, რომლის გული მეგრულად სცემს, ხოლო გულისგული კი სვანურად.

ზემოთ ნათქვამი არ არის მეტაფორა. ეს არის ის სინამდვილე, რომელიც ლაშა გახარიას მეგრულ პოეზიას თავის კუთვნილ ადგილს ანიჭებს ქართულ პოეტურ სამყაროში. ვისაც პოეტური ყური და თვალი არა აქვს, მათთვის ქართუ-

ლი პოეტური სამყარო არ არის ერთიანი და სიღრმისეული. ისინი ვერ ხედავენ იმ ეტიმოლოგიურ სიღრმეებს, რომელიც ქართველურ ენათა ერთობლიობას ახასიათებს, იმ ენერჯიას, რომელიც ჩაგვახედებს დროთა სიღრმეში და დაგვანახვებს იმ უმდიდრეს ყოფიერებას, იმ შემოქმედ ნათელს, რომელიც ქართული ყოფიერების პირამიდას წარმოგვიდგენს.

ლაშა გახარიას ეს პოემა მხოლოდ სარკმელის შეღებაა ამ შესანიშნავი „მთლიანი ქართველი“ პოეტის სამყაროში. ჩვენ ვიმედოვნებთ, რომ მალე შეეძლებოდა ქართველ მკითხველს წარუედგინოთ ლაშა გახარიას მთელი შემოქმედება, რათა კიდევ ერთხელ დაერწმუნდეთ რომ არ მოღუნებულა ქართული პოეტური ჩანგის სიმები, არ დაშრეგილა ქართული პოეტური ენერჯია, არ დაუკარგავს სინაგიფე და სიღრმე ქართულ სიგყვას.

წიგნს ვურთავთ ლექსიკონს, რომელიც იმ მუსიკალური სმენადი ხატის გასაცნობიერებლად და სახილველად მოვისმეთ, რომელიც ლაშა გახარიასა და ლია ნაროუშვილის მიერ წაკითხულ ნაწყვეტებში ქლერს. ამ ლექსიკონს არა აქვს და ვერც ექნება მეცნიერული ლექსიკონის პრეტენზია, არამედ იმ გზის გასასხნელად არის შედგენილი, რომელმაც დაე შედგომით მკითხველი მეგნაკლები სისრულით იხილავს დახვეწილი მეგრულის პოეტურ ხილვადობას და ქართული მუსიკალობის სინაგიფეს მის მეგრულ გულხმოვანებაში.

ჯანრი კაშია

ოლაბაღე

ცა ოჭმარეს ზესქვ გილარხე,
ცა ონჯუას – მაღალური...
სქან ოსქეებურქ ვამათქუნი,
კოჩქ თაშ მუჭო ალაბლური?!

ვართ მასქურო ეშმოლ შურქუ, –
ქიგნოღრქიე თუმასგნი:
სქან უჯგუშო მის უჩქ, ცაშა
მუ მეულუ კუმასგნი...

ნარღიშ ცასგ გილაფონგქ .
პირსელიში მუმულჯგუა,
გინაფია სამარგალოს –
ჯგრობუას უკუჩხუა.

ირკოჩიში მენბელი რექ,
გონჯღორუ სუმარუა;
ჭყოღირ გურიშ ლეცერი რექ,
ღურუს ცურუს უვარუა.

სამშობლო

დილის გოგბე შაშვი გალობს,
ბინდის გოგბე – მოლალური...
ვერ ვთქვი შენი საქებარი,
ლამის ისე მოვკვდე კაცი...

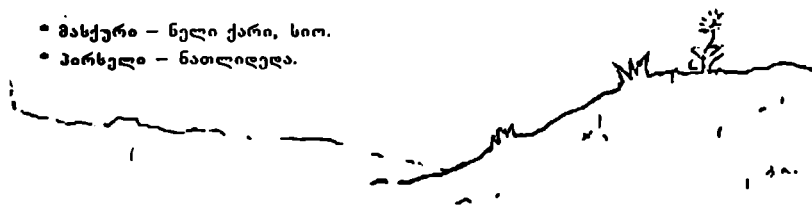
არც ამომხდა სული ისე –
მასქურივით* გეამბოროს,
ან ვინ უწყის შენზე უკეთ –
კვამლს რა მიაქვს მალლა ცისკენ.

დარდის გოგბე შემომჯდარხარ
საპირსელო* მამალივით –
გადასძახი სამეგრელოს
და სიკეთის შენ ხარ მეკვლე.

ხარ გულუხვი მასპინძელი.
თუმც გაურბი სტუმრად ყოფნას,
დაჭრილ გულის მალამო ხარ,
დაგაქვს სუროს ნელლი გოგი.

* მასქური – ნელი ქარი, სიო.

* პირსელი – ნათლილედა.

სქან წყურგილეთ ვამკოროცხე,
ჩხორო რე, ვარ – ვითოჩხორო,
გურმე წმუთი მორფუნცუნი,
თის მეუხეჟ ქვითორ ჩხომო.

ანწ ვარენო ქომკითხენქ და,
ქიგლულ, ქიგლებლანთირუქე...
ომ ქიანა მიბლი, მარა
ნამთინიმა ვამთირუქე...

* * *

რუმე სერიშ ლანდღვერ თოლცე
თუთაქ სინთე ქალაჭვალე;
ჭველეუქ ნირს გეგნირცხონესე.
მურიცხეუი იჭვარჭვალე,

ჭილამ ნეძიქ გამკოლღ ღო
ცურუმე ქუას გიკაჭვალე,
აჟრე ხობწყარ მოშინთანცე,
ეჟრე მაფერ მიკვაჭვალე;

შენს წყაროებს მე ვერ დავთვლი –
ცხრა იქნება თუ ცხრაშვიდი.
გულის სითბოს აფრქვევ ირგვლივ
როგორც თევზი მოქვირითე.

ჩემს ამბავსაც თუ იკითხავ,
დავალ დავხეგ-დავბადალობ,
სად არ ვიყავ, მაგრამ მაინც
აღარ გამიცვლიხარ სხვაზე.

* * *

მრუმე ღამის მღვრიე თვალში
მთვარემ შუქი ჩააწველა,
ტყემ ნისლები გადივარცხნა,
აკიაფდნენ ვარსკვლავები.

ჩამოვარდა კაკალი და
ქვას დაეცა, დაიკროლა,
აქ მოქშუის ხობისწყალი,
იქ მაფერი* მიკვაჭალობს.

* მაფერი – ნაკალული.

სოფელს კამაცალო ლურცე,
ელვოჯინექ აკან ცასე,
წიწინაფილ ჩაფლა ლულის
ბერწულ ათაკარკაცანსე.

თუთარჩელა მუნმოქუნცუ,
თოლ მეთხოზე ნაკვაცასე;
დია, მურე თე ბუნება –
ირფელს მუჭო დაკვანწანსე?!

ლანჯეფი და თხომუეფი
ოჯალეშით გონაბადე,
მალას მაჭარ გობორდიშანს –
ბრელ ბორულიშ მორაგადე

გელ შქერენი, თე ტაბაკი
ჯგირ ღო სქევამით მორაბადე;
გაკოკურცხით ჯიმალეფი,
ღომხვამითი ოდაბადე!

სოფელს ამო ძილით სძინავს
და ავეყურებ ნათელ ზეცას,
მწიფე ლელვის გოგს შესცინის
მოგკარცალე ბროწეული.

საბნად მხურავს თუთარჩელა.
თვალი მისდევს სხივ-სხივოსანს,
ღია! რაა ეს ბუნება –
აწესრიგებს ყოველივეს.

კოპიგები და თხმელები
ოჯალეშით გაბადრულა,
მალე მაჭარს ააბოდებს –
გვათქმევინებს აბლაუბდას.

მაშ შიმშილო! ეს გაბაკი
ხორც-ხორაგით დაგვიტვირთე,
გაიღვიძეთ ყველამ, ძმებო
დამილოცეთ ოდაბადე!

თენა რღუო ჩქიმ სიზმარი –
თოლცე აღმაფაფუღუნი,
ტყაშმაფაში ნერსი თუმა
ანთასფათი ფხართუნღუნი,

ოხოკოჩიშ ჩილაბური
ირფელც უჩათ ღაფუნღუნი,
ღიაჩქიმიშ წერწინუა
სოფელც აკმოკათუნღუნი?!

ბაღანობას ლაკვაცხერემც
ართიანც ქიმვოჩხინჩხოლანდი,
ნოსეცხელი გეცენღუნი –
თიზმა ფარას იფჩხონანდი!

უკულ ბზოჯენდი დიდ დაღია –
ორქო-ვარჩხილც გიფჩხომანდი
ღო თეჯგუა ჭყოლოფაშენ,
ღორონთ, მარღის გიჯღონანდი...

რას ნიშნავდა ცხად-სიგმარი,
ჩემს თვალებს რომ ესეოდა,
ტყაშიმაფას* ნისლი-თმები
ათას ხლართით რომ მხლართავდა.

ოჩოკოჩის* ცრემლი შავად
რომ ღებავდა ყოველივეს.
დედაჩემი რომ კიოდა
მთელი სოფლის შესაყრელად?!

ბავშვობაში როს მუგუზლებს
ერთ-ურთს შევუჩუჩხუნებდი,
რაც სცვიოდა ნაპერწკალი –
იმდენ ოქრო-ფულს ვნაგრობდი.

მერე ვიყავ დიდ-ბაგონი
საჩუქრებით ავსებული.
და ასეთი წყალობისთვის,
ღმერთს მადლობას ვუგზავნიდი...

* ტყაშიმაფა – ტყის მეფე.

* ოჩოკოჩი – ვაჟ-კაცი, ზღაპრული არსება.

მარა ირფელ გყურა ცოფედ –
მღვაშა გინორღვაფილ ქვიშა,
მუთუნც ვაგნორმებუელუ
უგამაგამ ჭარკონგიშა...

ათამ შქერენ-ცუმენულქუ
დულ ქუმიბლი შქაბორჯიშა,
ჯიშგის გინოჭარუელდ –
ჩხე ყებურიშ ნაბორდიშა!

აფხას მუთი გერჭარუნი,
თინა ცოფე კოჩიშ ბელი;
სკან დაჩხირსუ ვაკარბანცუ
შხვამ კვეცი ღო შხვამ აბელი.

ულუს ათვალვარკალუქი
ალმარჩქილე მეჭეჭეთი,
ამღღარ ღღაშა ჩქიმ მურიცხის
ვამკოლაფუ აკა ჭვეთი.

მაგრამ თურმე ამაოა,
ყოველი, ვით ზღვაში ქვიშა.
ვერაფერი აღუდგება,
უბედობის ქარბორბალას.

ასე მშიერ და მწყურვალმა
ამ ქამამდე მოვალწიე,
მაგრამ ჯიშგზე* წერებულა
კერიასთან ნაბოდვარი.

კაცს რაც ბეჭბე აწერია
ის ყოფილა მისი ბედი,
ვერ დაანთებს მის კერიას
სხვისი კვესი და აბედი.

ულელს ვწევდი ცხოვრებისა,
დამნათოდა ვარსკვლავეთი,
დღეის-დღემდე ბედის ვარსკვლავს
აღარ მოსწყვეტია წვეთი.

* ჯიშგი – ხეში ჩარჩენილი ძველი თოელი, მყინვარი.

მარა იშენ გურ მიძახუ,
შური ხოლო წგმე ჯღონცე,
ჩქიმ ოხვამურ ჯვეშ ლაგვანი
ათუჯურშუ ბირჯღალ ჭყონცე.

ბირგულც ჭყანა აშაბრზუნი,
დენჯარებუ ოჩო კოცე,
აგაფასე ეკვოსქუქე ღო
წგმე ბედი მემიჯღონცე.

გოლა ფანღურც ქიგუბარდღე
„ოღოია“ ქიგვობირი,
შორს მალაღურქ ქიმმოთვალღ,
გობიბრონდი, შურ მიფხირი.

ჯვეშ ორკოლი ქიფხვამიღე,
ქინვოღაფი ხერკეს ღვინი,
ღურელეფცე შურ ქუშინე,
თელ ღო ღურელ ქეგბშინი.

გული ისევ ისე მერჩის,
სული ისევ წინ მიიწევს,
ხოლო ქვეერი სალოცავი
ბერმუხის ქვეშ არს ჩაფლული.

ბალა ჩემი მუხლებისა
ოჩოკოჩსაც შეშურდება,
მისდევ გუთანს, ვხნავ და ვთესავ,
წინ მიმიძღვის გუთნისდედა...

გუშინ ფანდურს ჩამოვკარი,
„ოლოია“ დავამღერე,
შორს აკენესდა მოლაღური...
გაოცებით ხმა გავკმინდე.

ლოქს დავგაცე ხელი, მერე
ხერკით* ღვინო ჩამოვასხი,
გარდაცვლილთა ცხონებისა
ვთქვი, ცოცხლებიც ვადლეგრძელე.

* ხერკე – აულამოღებული და გარდაცვლილი აყირო.

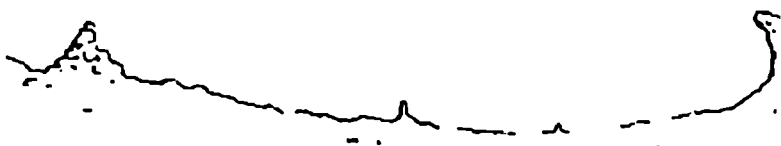
ჭარბ

არკვანიშე გეშამსხუპე,
ქომხუგოლე ჩხე ხურხიშა,
ნირს თუმათგ გაკოფქიტი,
ვეგმონჯირე ჩქიმ ხუჯიშა;

თოლწობ აწმაკილოთუქე,
ცურუ მერცუნქ ანთარიშა,
მუ შურდგუმუს აწარინე
სქანნერ უნბე თანთარიშა?!

დიღაშ ძუძუ მიღამლი ღო
სქან მოწინე ტყობ-ტყობიშე;
მუთი ქალმოფურცქინინი,
ირფელ ართო ქობობრდიშე;

მღვაშ ჩუპაშე მიჯინექე,
მინშახ – ემერ, ცაქვინჯიშე;
სქან ნაჟამას მუშ გემოშა
ვართ აჭარე, ვართ აჭყიშე!

მუზა (ბელისწერა)

ჩამიხუტე აკენიდანვე
ჩამითბუნე თბილ უბეში,
შენი თმების ნისლში მხვევდი,
ვერ ღავეწეჟი ჩემს გემომე.

არ მასვენებ, არ მაძინებ,
ბრმა მიგყავარ ჟინ-ანთართან*,
ვინ სულდგმული დაუღვება
წინ შენს ვერაგ თანთარობას*.

გამომგაცე დედის ძუძუ,
დამაწაფე შენს მკერდს ვალად,
ყურში რაც კი ჩამჩურჩულე –
ყველაფერი მაბოღვინე.

ხან ამყურებ ზღვის ჭიპიდან,
ხან დამყურებ ცის ფსკერიდან,
გათვალული – ჩემს გემომე
ვერცა ვწერ და ვერცა ვმწყემსავ.

* ჟინ-ანთარი – ზეციური ანთარი, საქონლის მფარველი ღვთაება.

* თანთარი – დაუნდობელი, შეუბრალებელი.

მითინც ვაუჩქ სქან ალკვალი,
ვაულანგქ დიო თოლცე,
ტანშა გემშეხვარხვალუქინ –
ბუძგურია იბორბოცე;

გოკონ – ქუას ქაბირუა,
გოკონ – თელო დინკორქ კოცე,
სქან მაჭარით ნალეცერებ
მესეფ ხოლო იკორკოცე.

მინ მუბათე გიწურუანც,
მინ – ღორონთიმ ჭყოლოფათე,
ხანგობასით გაწამენა –
გინოკინელც ცოროფათე.

მინც დაჩხირო გათანკარქე,
მინც – გამორსქ ჭოროფათე,
ირფელ აკოკერილ გაფუ,
აკოწერხელ – ჩხოროფათე!

არ ჩანს შენი ალიკვალი
არავის და-ულანდიხარ,
განში შეერუანგელდები –
ბურძგლ-ბუსუსად გამოაყრი.

გინდა ქვასაც აამღერებ,
გინდა – ცოცხლად დაწვავ ცეცხლზე,
შენი მაჭარდალეული
მესეფებიც* კისკისებენ,

ზოგნი მუზად გთვლიან, ზოგს კი
ღეთის წყალობად მიაჩნდიხარ,
გიჟობასაც გაბრალებენ –
სიყვარულით გახელებულს.

ზოგს ცეცხლივით მოედები,
ზოგს ჭოროფად* ექსოვები,
ყველაფერი შეკრული გაქვს
ცხრაფად ცხრაჯერ დაწრებილი.

* მესეფი – წარმართული ღვთაება, წყლის ღედა, შეიძლება ყოფილიყო კაცოც.

* ჭოროფა – ვაბმული აუღარი, წვიმიანობა.

ვართ მა მოსიმ, მი რექნი –
მუ შური ღო ჭყანა რექე?!
ქოთ-კილესე გილაბეგართექ,
ქოთ – ლაფარას ალარექე,

ჩქიმ ღო ცოროფილიშ შქასე
აშაფულირ ყამა რექე,
ჭარა რექე, უჩურცხებუ,
ვამირსხედა ... სამარექე!

მარა, თექით გენმათხოზექ –
ვამაცალე ტომბა ლურცუ,
ხანგაცალო გამწმოცოთა
პიჩვან – კელე-განწყუმურცუ;

ჰამას ქიგნმოზირდინუა
კუჭუხაშე ჩქიმ მუხურცუ,
მურ თექ მიხე, სოდეთ ხობწყარ
ნაცხაშ კონკერც ათაფუნცუ!

მეც არ ვიცი ვინ ხარ, რა ხარ,
ვინ სულდგმა და რა ძალა ხარ,
ხან ჩემს მკლავზე ნებივრობ და
ხანაც ლაფაროში ღვახარ.

გურფა საგრფოს და ჩემს შორის
ჩამალული ხმალივით ხარ,
ბედისწერა ხარ მუღმივი,
თუ სიკვდილმა არ დამიხსნა.

მაგრამ იქაც თან ჩამყვები,
არ დამაცლი გომბა* ძილსა,
შეშლილივით წამომადგებ
მარხვა – კილე-განწყუმურს*.

ისევ გარდა-მომასხედებ
კუჭუხიდან* დედა-მუხურს...
სული იქ არს, ხობისწყალი,
სადაც ნაცხას* წვივს ეხლება.

* გომბა – ღრმა.

* კილე-განწყუმური – მკლავის გახსნა, გარღება მიყვალულის დასაფლავების
მესამე ღღეს.

* კუჭუხა – ბორცვი.

* ნაცხა – ხილია ხობისწყალზე.

თეთი მიჩქ: თე ქიანას
რინას წამანწარენქენი
თეშენი რე ჩქიმ ოროსუ
ჩხორიათუ გარექენი;

მუ ფჩი, დღაშა მიფორქენი,
ჩქიმ თუთა დო ბჟა რექენი,
ზღვა ჩილამურ ქუდვობენი,
იშენ ველმანგარექენი?!

მარა მა მი გგმაგენცე,
მუ ალარბენ ფურუმ გურცუ,
ჯამ მაკვათალ მუს გიგორენც
მუკოციმილ ნახაფულცუ...

სოფშახ გილმოზაწარუა,
სი უჩხვიჩხვე, მა – დგუმურცუ,
მუქამ ემამფურიინუა, –
მაჭირხოლო, – კუთილ შურცუ?!

ისიც ვიცი, ქვეყანაზე
სიცოცხლეს რომ გამიმწარებ...
ამიგომ არს ჩემს ლანდს ირგვლივ
მზის ჩხორიად* ეფინები.

რით დამათვრე, რომ მიყვარხარ
ჩემი მზე და მთვარე რომ ხარ.
ზღვა ცრემლები რომ დაუღვარო,
მანინც ვერ გა-მოგიტირებ,

მაგრამ ვინ გა-მაგებინებს
თუ რა გიღევს გულქვა გულში.
ტყის მჭრელს სულაც არ აწუხებს –
ხის ცრემლები – ნაფოტები.

სანამ მაგარ-მაწრიალე
უშვილძიროვ, დუნიაზე,
ანდა როდის – ამოაფრენ
სუნთქვაშეკრულს ჩემს სულს მერცხლად?!

* ჩხორია – სხივი.

ჩქიმ ბესხირი ცელი რდუო,
მელან ვაუკათეკონი...
გიშნაგორა მელერსეუცე
ძალო ვემშმოკართეკონი?..

მუ იციღე, ცოროფაშა
ლაგვან ქუმმონჭყაფეკონი
ლო ქალარეცე ჩილამურო
ტყურათ ვეგმოჭვათეკონი?!

სი ჩქიმორო ქეკიშირი
ბრელ ბორო ღო ბრელით – ჭკვეერი,
მინცე გნძას ქაბირე ღო
მინ – ოშქაშეთ გეგნაშერი;

მისტ დაფის უბალანდინ –
ქუგაბონდლი მეგე შქერი,
ასე ვარა მის აღორე, –
მიშა მეიღუ თე ფეშერი?!

ჩემს სისხლს განა ფერი აკლდა,
მელანი რად გაურიე,
ანდა, რჩეულ პოეტებში
ძალისძაღად რად გამრიე?!

ანდა, რაგომ არ მაცალე
სიყვარულის ქვეერის მოხდა
და ქაღალდზე ცრემლად-ლექსად
სულ გყუილად რად დამღვარე.

ჩემებრ ბერი მოინელე –
მოსულელო თუ ჭკვიანი.
ზოგს ხანგრძლივად ამღერებდი,
ზოგს კი აღრე აგიყებდი,

დაუნის გვირგვინს ჰპირდებოდი –
მას ველური წყავი არგე.
ახლა მაინც ვის აგყუებ.
ვისთან მიგაქვს ეგ ფეშერი?*

* ფეშერი – უოთლებიანად გამხმარი გოგი.

დუღშე ოკო მეფხვადიკო:
მუ ცხერსთი ორსხუანდი,
გამათ გუმაქუთოლუდი,
ფხალუნდი ღო მორცუანდი!

აბა, მუში ჭარა რექე,
მუშენ მომიფოთუანდი,
რუსთაველიშ ნაფუჩონეფ
მა მუს მიჭყოლოფუანდი?!

სი ურძღაფუ ჯუა რექე,
მოთოფურელ გაფუ ნინა,
ცოროფაში ცუმენული,
ანღა ნორჩალც მითნარგინა,

უკურთე ღო უყანთარეთ
ოშ კილეშე გვწნარგინა,
იშენ ძღაბო მონჭაფილი,
თუთაშ ღვანწკის მუკნაწილა.

თავიდანვე უნდა მეგრძნო
თუ რა მახეს მიმზადებდი.
მაცდურად თავს მევლებოდი,
თან მლაგავდი და მაქცევდი.

მუზა ხარ და ბედისწერა!
საალერსოდ რად მიხმობდი,
რუსთაველის ნაფერები
მე რაღას მი-წყალობებდი?!

ძუენა ხარ ჟინდაუმცხრალი,
თუმცა – ენა მოთაფლული,
შენ – სიყვარულს მოწყურებულს
სად არ გიკოგრიია.

უნიფხვო და უაზღულო
ას მკლავს, ასჯერ დასხლგომიხარ,
უბიწო ხარ მაინც ღღემდე,
მთვარის ღაწვებს მოწყვეტილო.

ქორშ, ართ სერც ბჯუნუნდი ღო
ბლანდლუნდინი, ძათანძალო,
მარბგვან ბუბუს შხვამ ნაჯუნა
გიგოდაღღ ხალიცალო;

ყორყელც გიფუჩონუნდი –
გოშქვიდეკონ მოკოდ გვალო,
მარა... ხეშე გაგშამგირგი
შქა მარჩხაში ჩხომიცალო!

* * *

უკულ ჭახანც ვამძირუქე,
მუჭოთ რგებულ ცვანას – ბერგი,
ლერსიმ წყურგილქ მესქერ, მარა
შხვა ცოროფამ ღობრგი ნერგი;

აკაკცალო ჩილამურით
ვამგორუქე ექი-ექი,
ღო ვართ მარწკინაიაშა
მითხუ სინთე – აკა ჭვეთი.

გახსოვს, ერთხელ რომ მკოცნიდი,
და მამღვრევი ძალისძალად,
დავინახე: შენს ძუძუებს
სხვისი კოცნა აჩნდა დაღად.

ყელზე ხელი შემოგხვიე
და დახრჩობა მსურდა შენი.
მაგრამ უცებ ხელთ გამისხლგდი –
ასხლეტილი კალმახივით.

* * *

მერე დიდხანს აღარ ჩანდი,
ვით გაქცეულ ყანას – თოხი...
ლექს-სათავე დაშრა, მაგრამ
სხვა გროფობისა დავრგე ნერგი.

თვალცრემლიანს, აკაკივით
აქ-იქ არ მიძებნიხარ.
და არც ციცინათელასთვის
მითხოვია შუქი წვეთი.

ჩქიმ ღუდიშო ვობიჯედი –
ბლობუნდი ღო ფცხვანგალანდი,
მინ ცყას ბჭვარენდი, მინ – გვალასე
კაბლა ცვალეფც ბკვარკვალანდი;

ფხანდენდი ღო ბღურჭულანდი,
მაჭარცალო ბგვარგვალანდი,
გურშა ხოლო ვამკითხირუ,
სი მის ალაკარკალანდი!

მარა, ალაქამილცალო,
ირო აღმორდ სქანი შიში,
ჯასეთ ვახუჯუ, ქოკითხენი,
მერგუაფა ბინეხიში:

ვართ მუშ ორო აჩინებე,
ვართ – შქირშქინი ცალეფიში,
სილექინეს მიანაგრე –
უბინეხე ჯალეფიში!..

მთაში ვიყავ, ნახირს ვღევდი,
ვიყავ ჩემთვის მარგოლმარგო,
ვლობავდი და გყეს ვკაფავდი.
ხანაც – ყველი ამომყავდა.

ვშრომობდი და ვლურჭულებდი,
მაჭარივით ვღულდი, ვღულდი,
გულისთვისაც არ მიკითხავს.
შენ თუ ვისტან კაკანებდი.

მაგრამ ქამი-ქამისად მე
მაინც მქონდა შენი შიში...
ხეს სულაც არ სიამოვნებს –
ვაზის განზე შემოხვევა.

ვერც თავის ჩრდილს იცნობს მერე,
ვერცა თავის გოგთა შრიალს,
შეშურდება სიმსუბუქე –
ვაზ-აუსვლელ ხეებისა...

მათ თამ ვორდი, უსქანეთუ, –
ოხვამეში ცხაცხუცალო,
ჩხე რკინასუ ვაბლოტკუნდი –
ოჭკადღრემ ალიცალო,

შხვამ ლაფშასუ ვათვოჭკადღდი –
ათოშირილ ნალიცალო,
ვართ ბელიშა გიბტყაბარედ –
ტყარ ბულიში კანიცალო!

ჩქიმ ხე ჭვიშა გიმოჭვენდუ,
გიმოთუნდ ჩქიმი თია,
მასქურ გმაქურჩინდუ –
ბორიაში მუნარქია;

ართ მაფულუ ცა ღო დიხა,
ურკვანე ღო ნარკვანია,
დუღშა ლუხარ მემიძედუ,
ტყაშმაფაში აღნარკია.

ისე ვიყავ მეც უშენოდ,
როგორც ცაცხვი სალოცავი...
და ცხელ რკინას არ ვლოკავდი,
ვით სამჭედლოს ცეცხლის ენა.

არც სხვას ვეგე ფეხქვეშ, როგორც
ცხენის ნალი გაცვეთილი,
ბედის ტყავს არ ვაგყავებდი
ველური ბლის კანივითა.

ჩემი წილი წვიმა მ-წვიმდა,
ჩემი წილი თოვლი მ-თოვდა,
თავზე სიო მეველებოდა –
მასქურივით მონაბერი.

ერთი იყო ცა და მიწა,
შეკმაბულ-შეუკმაბავი,
თაქვემ მეგლო მე ლუხარი*
ტყაშიმაფაში დანატირი..

* ლუხარი – ჯორკო (თავსასთუმალი კერიასთან).

მარა... სი მის ოხანუა
ბედ-მურიცხიმ მეჯინასგ,
მაჭარიში წისაფას ღო
ყოროფილიმ მენჯირასგ...

ოცადუქე ბორჯიმ ჯიმუ
ურჯუმქ ჯამურც ეჯიმასგ...
უხამეთუ ოხამუა
ღურუმ ღუნაპეჯინასგ.

* * *

ღუმენჯ უნჯეთ ქელემნჯირი,
ვართ ბურღღ მიგორ ღო ვართ
ბარღღა.

მუმილცალო მულადირცე
ქათომიგოთ ღურქუ გარღღა;

ხათე თოლჭეს ქიმშებობრკი,
მარა თეშირღ აკნაბანღღა...
გუმაკურცხინ, თუთუმ მეპკირ –
თუნშიაშე ეშნაფართხა.

მაგრამ შენ ვის რას დააცლი –
ბედვარსკელავის ყურებასა,
მაჭრის დაგემოვნებასა,
საყვარელთან დაწოლასა.

ქამთა ჯამით და მარილით
აძმობილებ ურჯუმქ-ჯამურს*
და უხანჯლოდ იგერიებ
ცელშემართულ სტუმარს-სიკედილს.

* * *

წუხელ ადრე წამოვწეი,
არც მახსოვდა ბურდღუ-ბარდღა,*
შრომით დაღლილ-გადაქანცულს
გამომიღო ძილმა სარმა.

მაშინათვე სიგზრის ბადე
შემომხვია და გამხლართა...
გავიღვიძე და თუთუნი
თუნშიაღან* ამოვფერთხე.

* ურჯუმი და ჯამური – კოლხური თქმულებების მიხედვით არიან ძმები,
ურჯუმი – ბოროტი, ჯამუ – კეთილი.
* ბარდღა – საქონლის სახელი.
* თუნშია – სათუთუნე, პორტსიგარი.

კვეც გორილი ვამაფუდუ,
კარ მუნანჯი კვარჩხანინი,
ჯმათუთაშ თუთაცალო
გობშათ მუნიბარჩხალინი!

გურქ ვამაჩინ, უკუმელა
მუ ჭყანათი აჩხანინი,
სინთეშ გუთოჭვათაფაშა
სოლე ჯმიგკარჩალინი!

ვორწყელ, შხვაშა მინჭაფუდი,
შხვა გაფუდუ ოშანალი,
უსქილადე ლახართუ
ოჭვალი დო ოქამალი;

მორთომებულ ოხვამესე
ოჭყალი დო ოხვამალი,
საპირსელთ მერჩქინელი,
მუმულცალო ოყვარალი!

კვესი ვერც კი მოვიძიე,
რომ გაიღო მარცხნივ კარი...
ღვინობისთვის მთვარესავით –
სავსე რომ შემობრდღვიალდი.

მე ვერ მივხვდი, ეს სიბნელე
თუ რა ძალით გაანათე
და მზის სხივთა ბოჭუნამდე,
ვისთან გადაიგკარჩალე.

ვიცი, სხვისკენ ისწრაფვოდი,
სულ სხვა გყავდა დასანიშნი,
სულ სხვა გყავდა მძიმე სენით
დასადაგი, მოსაქამი.

სულ სხვა გყავდა სალოცავში
დასაწყევლი, დასალოცი,
საპირსელოდ მიჩენილი
მამალივით დასაყვერი...

დიფქუნ, მარა ლურქ ვამკმანჭგ,
ღირწკინუნდუ მორღე კარი...
გალე გემიბლ, მასქურ ირქენდ, –
შურ დო გურიშ მანათალი.

ლური გელეფუფიონი დო
ცა თოლითი... გიბნაკვარი, –
ქირ თუთას ელულებუდუ, –
გუფშაფუდუ ცაშ ყანთარი.

აბორებულ ელვოჯინედ
ართ ცასუ დო ქირ თუთასუ,
ძუძუცალო თანთალანდეს,
უძიცანდეს მათუთასუ,

უანჯეთუ ქიმკიბპონი –
ვამიჩქ ღობერს, ვამიჩქ ჯასუ.
ჭარა ქუმორწყელუკონი
გზე გეგმიბირცხანდ ღვასუ.

ძილი აღარ მომეკარა,
ჭრიალებდა ღია კარი,
გამოვედი გარეთ, სიო
ქროდა სულის მომნათლავი.

ძილი ამოვიფშვნიგე და
ცა თვალებით გიბნაკვირი,*
დავინახე ორი მთვარე
და გაევისო ცის ყანთარი.*

გაოცებით ავყურებდი
მაღლა ერთ ცას და ორ მთვარეს –
ძუძუსავით ქათქათებდნენ
და მათუთას* უცინოდნენ.

მე უღონოდ მივეყრდენი,
არც კი ვიცი, ხეს თუ ღობეს
ჩემს მუზას რომ დავენახე –
ლაწვებს ჩამოიხოკავდა.

* ნაკეერუა – მოსაელის ადების შემდეგ დარჩენილი ნაყოფის
მოძიება-მოგროვება, მონავერება.

* ყანთარი – ღიფი.

* მათუთა – ქალის სახლი.

შქასერიშა ქალეობიჯულ,
ბოროცალო, ლაფარასუ,
ბარდლამ ზუმინქ გაგშაბლანჯღ, –
ქიმკობორკელ აგვარასუ,

გამკობნწყ, დიშქა გემნიბჯუმე –
ყებურც მუძინ თანკარასუ.
ლო გუვანგარდ ჩქიმ ცოფასუ, –
კვარჩხას აკნასაქვარასუ!

შუალამის დადგომამდე
სულელივით ვიყავ ასე...
ხბოს ბლავილმა შემანჯღრია –
მიხლართულმა აგვარაში.*

ავხსენ... სახლში შევედი და
კერას შემა შევუკეთე...
და ვგლოვობდი ბელუკულმა –
მოგრიალე ჩემს ცხოვრებას.

* აგვარა – ბოსული, ბაკი.

ღღა ნარკვანი
(ნაბორღიშა)

ამღღა გყას მითიჰკაკელი –
ღიშქას ვონწყონდ საბოთოსე,
ბეახუნაშე მუნაუაქე
ღღაშ წკონდა თოლ აკოთორსე.

ღუნა ღუღი ძიუთ მიბღი,
ქელებჭკური ჭელიშ ნორცე,
მა თონჭესე მიშვანთხინი,
ვაწოძირაუ კონიში თოლცე:

უნა ბღვაშე მუნაუაქე
მოლეგვარგვაბ, ლეწეწამქე,
ღიხაქ ღინწალ, ცაქ ღირუმუ –
მურიცხეფიშ მეჭეჭამქე;

ორთვალც ყამბარქ აკინწკირუ,
ღალეუ წემე ქარღუ ჯაქე,
ლაგვანქ თხოლო ეშე ქაბუ –
ჭარკონგიში მუნნანჭყაქე!

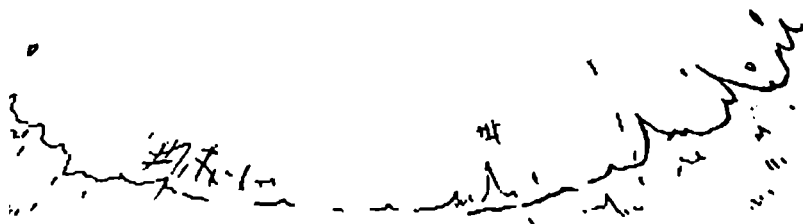
ბანკითხვის დღე
(ნაბოღვარი, ხილვა)

დღეს მთელი დღე ტყეში ვიყავ,
შემას ვჭრიდი ზამთრისათვის...
დასაველეთით მოიღრუბლა,
მოიქუფრა ბეცა უცებ.

სახლამდე ძლივს მივაღწიე,
წამოვწექი ჭილობ-ნარბე,
რა სიზმარშიც გადავეშივი –
არ უნახავს კაცის თვალებს:

შავი ზღვიდან გვართა-გვართა
წამოზვირთდა ღრუბლის გროვა,
მიწა იძრა, მოიქუფრა
ცა-ვარსკვლავით მოჭედილი.

სახლს აყარა ყავარი და
ხის გოგებმა იწყეს ლეწა,
აირია მთხლევ და ღვინოც –
ქარბორბალას მოხსნილ ქვევრში.

გაკოშქურღუ ფანიაქე,
ცუჯ ეაოფუშე რკიაფიქე;
ჩე გვალას ცვა გემკონოჭკუ
ვალიშ ნორცხვა-კიაფიქე;

ართიანი ქემიფოთუ
ნოსაქე დო დიანთილქე;
ჯოღორც გაჭყორდ ლალუაქე,
მუმულც – ცინჩას ციაფიქე!

იგორგოთედ დისაუჩა,
ცელენანდღ გვიმ დო რობუ,
სო ირგინედ – არძა შარა
მერეხიქე აკოღობუ;

ღურუს აკა ვაგშეგორუ –
მუმ მონჭა დო მუში კობუ;
ელღოვალში მუკნაფართქხაქ
თოღც მურიცხიქ ვაკოღობუ.

და მოიცვა ყველა შიშმა,
აღარ იყო ყურთა სმენა
ჩეგვალას* შუბლს უღარავდა
და კიაფი ელვის ელვა

ერთმანეთი მოიკითხეს
რძალმაცა და დედამთილმაც
დაავიწყდა ძალღს ყეუა და
მამალს – დიღის გაღვიძება.

ბობოქრობდა ცა და მიწა,
ღრიალებდა მთა და ხევი,
გასაქცევი გზაც არ იყო –
მეხთაგეხას ჩაეკეგა.

სიკვდილი არ განარჩევდა
მოხუცსა და ახალგაზრდას,
თვალმა – ეღვის ჩამოყრილი,
ვარსკვლავები ვერ დათვალა.

* ჩეგვალა – მთის სახელი.

იკაკუდუ ძელ ღო ძვალი,
აფუშინულ გარამც ქვარა;
ჭკადღს ვაშელ ოჭკადღრე,
ვაჭარც – ფოკეინაფილ ფარა;

ცოროფილცე – ცოროფილი,
ქოთომც – მუში ნამარქვალა...
მუ ირსხენღე ქიანასე,
ხოლო თიში ორან, ვარა?!

პოლო, ღორონთქ ქეგაშინეს
მეგ შხვა მიში გოშინარღე?!
– მირსხითია, – სხარსხალანღე,
მისღთ წანღე ღო ვაწანღე;

ირკოს ბირგულ უშქულუ ღო,
ხელეფ ეშე უბირჯღანღე;
ქიმეხვაღეს: თე უჩა ღლა
მუ ცოლაში ნაბორჯარღე!..

ძვალ-რბილს გეხდა ეს ხმაური,
მოუარა მუცელს გვრემამ,
დაავიწყდა მჭედელს ჭედვა
ვაჭარს – ფული ობიანი.

საყვარელსა-საყვარელი
ქათამს კვერცხი – და კაკანი
რა იხსნიდა ამ ქვეყანას –
თუ არა და ღვთის ორანი.*

ჰოდა, ღმერთი გაახსენდათ,
სხვა ვინ უნდა ხსომებოდათ,
– გვიშველეთო! სხარსხალებდა
ვისაც – სწამდა, და არ სწამდა.

ხალხმა მუხლზე დაიჩოქა
და აღაპყრო ცისკენ ხელი.
ყველა მიხვდა: ეს შავი ღლე
თუ რა ცოდვამ მოაწია.

* ორანი – რილი, კრძალვა, ღვთისმოშიშობა

ვაბიჩქ, მუშა მიჭარენი,
მუქუთ უკულ მოხვადენი:
ათაშ, ონდლე იფუაფულუ –
მაქიაშა გოთანდენი,

პაპაქ კუმელ დაკუმუ ღო
ოხვამეშ კარ გოსანთენი,
– ასე ქორწიანანიო?!.
ირკოჩ ღვარანდ: – ქო, პაგენი!

უკულ გენძას გოგურგინუ,
ცა ჩე ვალქე აკოფირთე,
მაფშალია ართ უჩინებ
კოც გოთხოზდ ღო გაბირდ,

ის ხონარი ვეკულალე –
სინთეთ მორთ ღო ოროთ იდუ,
შხვა მი იფიდ, მარდიანი, –
მემიჩქდა, ღორონთირდ.

არ ვიცი, რას მივაწერო
ის რაც მერე მოხდა, ენახე:
შუაღლე არ იქნებოდა,
რომ გათენდა ხელმეორედ.

მღვდელი საკმელს აკმევდა და
გასინათლდა საყდრის კარი...
– ახლა თუ გწამთ?! თქვა მღვდელმა და
უპასუხეს: – კი ბაგონო!

მერე მძლავრად დაიქუხა,
თეთრმა ელვამ ცა დაფლითა,
მაფშალია ერთ უცნობ კაცს,
გარს უვლიდა და გალობდა.

მას ხმა არ ამოუღია,
ნათელს მოჰყვა და ჩრდილს გაჰყვა,
სხვა ვინ უნდა ყოფილიყო,
თუ არ ღმერთი მაღლიანი.

ირკოც მანგო უჯინედ,
ელმოცენდ სინთე თოლცე,
ჩე კირიბ გალაჟაფუდ,
უკაკუანდ ბიგას ჭყონცე,

ჭარგა ჯოლორ გაღვრინანდ
პაპასე ღო ღიაკონცე...
მუშ გურც მი მუს ალანგარდენ,
გურ ვაჩინედ მესააკონცე.

იშო-აშო ქეგიბჯინი:
ქიფჩინ ბადა, ქიფჩინ ლულუ,
შხვეფით ქიფჩინ, მუ ფქიმინა,
მინც ქოფშინა, მინც – ღოფუბლუ;

კანკანესე შიშ ქალარდ,
კანკანესე – გაქშურულუ,
ეწრე ართიქ ქათიძიცუ,
აწრე მაქიაქ ქიმკირულუ...

ყველას თვალში უყურებდა
და სინათლეს ასხივებდა,
მიდიოდა კრავთან ერთად
მუხის ხელ-ჯოხს კაკუნითა.

ჭრელმა ძაღლმა მიაყეუა
მღვდელსაცა და ღიაკეანსაც,
გულში კი თუ ვის რა ელო,
მენცარიც* ვერ გაიგებდა.

აქეთ-იქით გავიხედე,
ვიცან ბაღა,* ვიცან ლულუ,*
სხვებიც ვიცან, მაგრამ რა ვქნა,
ზოგს ვახსენებ, ზოგს კი – არა.

ზოგიერთებს ეშინოდა,
ზოგიერთსაც გაუარა,
ერთმა – კიდევ ჩაიცინა,
მეორემ კი – მიიძინა...

* მენცარი – მეცნიერი, გულთმისანი.

* ბაღა – კაცის სახელი.

* ლულუ – ქალის სახელი.

მათ ღანკასუ ქინმოჯინუ,
თუმაქ ეშე მიდეღუ ქული:
ბირგულც ვეგებწორედკონუ,
გურ წგმალედ, ქუღვანთხული.

მიკირთუ ღო ნერას მიღართ, –
გაყვაყვეღუ სინთეშ ცუნდი,
ცაქ გინჯუ ღო ღიხაქ მეღინ,
რგილ უფიშე გაქშაბქღურდი.

ქამილცალო ქეკვაჯუნი
უჩაფულე ნაქურესუ;
ჩქიმ ოროქუ ქაწმოდინუ
სინთეს მიშანაბულერქუ

გურ გუჩიკონ... ვავოკათუღ
ვართ თელცუ ღო ვართ – ღურელცუ,
ქანა გეშანთხორესკონი,
ვენიმგირედ საფულესუ.

მეც პირდაპირ შემომხედა,
ყალყბე დაღვა თმაც და ქუდიც,
ძლივს დავდექი ფეხზე და თან
ლამის გული წამივიდა.

მიდიოდა ნელა-ნელა,
ელგა ნათლის შარავანდი,
ცა გაიხსნა, მიწა გაქრა.
გამიარა ცივმა ოფლმა.

და მივლევდი ფერწასული
ფეხშიშველას ნაფეხურებს,
ჩემი ჩრდილიც დამეკარგა –
იმ სინათლეს შეერია.

ის კი არა, არც ვერიე,
არც ცოცხლებში, არცა მკვდრებში,
ქვეყანაც რომ გაეთხარათ –
საფლავად არ მეყოფოდა.

ფურცელცალო ებლექინი,
მივოცაცანდ ეშე – ცაშა,
ცანცალანდეს მუნაფეფი –
იშო-აშო გინნაყარშა,

ბორჯიქ მედინ, გურ ვეჩინედ
ვართ სერიშა დო ვართ დლაშა.
თუთარცალო მოშქურულუ
დიადიხაშ გეჯინაშა.

მარა დიხათ ვეძირედ, –
ვეგიონჭედ ჭვალირ თოლი.
ჩინელც ვაგშაჩინებედ
ბჟადალი დო ბჟაიოლი.

ცხვარცხვალანდეს მურიცხეფი,
შურქ მანთხენი... გებრჩიონი,
კენ ჩქიმ დუცუ ქინობდინი,
ურჩინუო დებრჩიოლი.

მერე ვიგრძენ სიმსუბუქე,
მივფრინავდი მალლა-მალლა,
ღრუბლები კი ირწეოდნენ –
ერთმანეთზე გადაწნული.

გაქრა ღრო, ვერ გაიგებდი
დღე იყო თუ იყო ღამე,
ვით მთვარეულს, მეშინოდა
დედამიწის დახედვისა.

მაგრამ მიწაც აღარ ჩანდა –
ვერ წვდებოდა ჩემი თვალი,
ჩინელიც ვერ გაარჩევდა –
აღმოსავლეთს და დასავლეთს.

ციმციმებდნენ ვარსკვლავები
და აფრქვევდნენ უცხო სურნელს,
ჩავიკარგე ჩემსავ თავში,
თმა უღროოდ გამითეთრდა.

შქურინელი ინეოგყობუდ
ბუგყაგყია ჩქიმ გყებისღ,
კუჩხით დისას გილაბგორღნდ –
ცოდათ გორგალ ელებირცღ,

თარზენც – გინოციმურელც,
ჩქიმ კუჭუხას – ფალო ტკილცღ,
ჩქიმ ყებურცუ, სოღეთ ირო
ღუჯამ კოგო ელებირცღ.

მარა ირფელქ აკირუმუ,
ჩე დო უჩაქ აკიმართუ,
ტანქ ჩერიათ გინმართუ დო
ნღრსიშ მონგყორქ აშ ქეგმართუ,

ჩე ფრიმულქე ქეგმაწაწუ, –
თულო ბბირინ, ინა ვარღღ,
მუ მიწუ დო მეჩიუნი,
ვამათქუე, ვადამმარღღ.

შიშნეული ჩავიმალე
უფაუუკეს ჩემსავ გყავში,
დავეძებდი დედამიწას
ცოდვებით . მურგატყავებულს.

თარზენს* – მარწყვით გადაცვარულს,
ჩემს კუჭუხას – ქვითკირიანს
ჩემს კერიას, საღაც ქოთანს
ცეცხლი კოცნის და ამღერებს.

მაგრამ უცებ მოიქუფრა,
თეთრი შავში აირია,
ტანი მექცა, თითისგარად –
მეხვეოდა ნისლი-მაგყლი.

თეთრი წვერი მელამუნა,
მიწის სგუმარს ის არ ჰგავდა!
რა მითხრა და რა მიამბო,
ვერ გეტყვით, არ მომიწონებს.

* თარზენი – ვაკე ადგილი.

თაშ ღუვართი ჩქიმ ყებურცუ,
ჩუან ელაჩუნაფილცე,
ჯალეფც ჯვეში ოჯალეშით
ქალეფ გემამუნაფილცე,

ანწ ართმანგო უჯინექე
ურჩქენჯი ღო გურაფილსე,
ხვათახვალე ღურუს ვონღექ –
ირიმ მორეთუ წურაფილცე.

ღაწკარეფი დინაფილჯრე.

მი ვორდი ღო სო ვორდინი,
ასეთ ვაბშე – ბორჯიშე გეშა,
შიშით გინოყინგილ ნინა
ვეკობღგუმუ ამარღეშა,

ნოგე, გეგნობხოხუღუკო
ღღა ღო სერიში ოლაგეშა,
თინა ვარა მაჩქვენუღუ,
მუ მემიღუნ ოგმაგეშა.

დავუბრუნდი ოდაბადეს,
დავუბრუნდი ჩემს კერიას –
ხეებს – ძველი ოჯახეშით
გოგებს ჩამოღრუბლებულებს.

ღღეს მოწყალედ ვუმბერ ყველას –
სწავლულსაც და უსწავლელსაც
და ვენდობი მხოლოდ სიკვდილს –
ყველაფრის და ყველას მომრევს.

შემდეგი ტექსტი დაკარგულია.

ვინ ვიყავი, სად ვიყავი
აღარ მახსოვს ბორჯის გამო,
შიშით ჩაეარდნის ენა
აქამდე ვერ ამომიღვამს.

ნეტავ გადავსულიყავი
ღღის და ღამის ოლაგებზე,*
იმას მაინც გავიგებდი
თუ რა მიმაქვს საიქიოს.

* ბორჯი – დრო, ეამი.

* ოლაგე – ღობეზე გადასასვლელი (გადასაბიჯი) ადგილი.

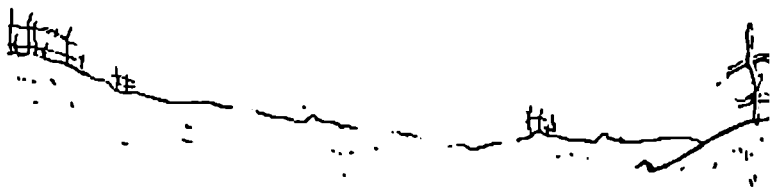
მარგალური

მარგალური ჯეემ ნინა რე –
ქორთულიში ჯერღვი – ჭვერხი,
ორჩქილეთუ – სალორონთო,
ვაჟწყორუაჟ ჭვახე რეხი,

მინ – ზესქვიში ჩილამური,
მინ – პელეტი დო მერეხი,
ქოთ – პეული, ქოთ – ჭუჭელი,
გურც ეფალირ შურ-ბინეხი.

მარგალური გვალო შხვა რე, –
ართო ბჟა დო ართო ცა რე,
დიდამ ფართო კართე რე დო
მუმაშ სვანა დო ფაცხა რე,

ყოროფაში წყურგილე დო
ღორონთიში აბარწა რე,
უჩა ბორჯიშ აღნანგარა,
გურიშ ელნაკარკაცა რე.

მეგრული

ენა ძველი – ძველისძველი –
ქართულისა არის ძარღვი,
საღვთო არის მოსასმენად,
მას არ ურევია ხინჯი.

ხან ცრემლია შაშვისა და
ხანაც გრგვინვა-მერეხია,
ხან ვარდია, ხან – ჭინჭარი,
გულის ნერგი, სულის ვაზი.

მეგრული ხომ სულ სხვა არის,
სულ მზე არის, სულ ცა არის,
დედის ფართო კალთა არის,
მამის ყანა-ფაცხა არის,

ის წყაროა სიყვარულის
და უფლისა აივანი.
შავი ბორჯის ცრემლია და
გულის სიცილ-კისკისია.

ჩქიმ მარგალურ სხუნილი რე –
კაჭალია ლაკადური,
ყამბარულო ნაფურცელა, –
სოთინ ვახოლ ნახაფული,

ხათე მანჯღვერც ღუგორუნცე –
სიგყვას შარა აკართუნი...
ნჯღელ ზღვას ხოლო მიშარჩქინღე –
წკონდა წყურგილ ქაკათუნი.

ნინას ხოლო ნოკობუე
ბარგუა ღო მაჟირუა,
ტყაში გუთოტიგონუა,
წყარუა ღო ლაჟირუა.

უმინჯ ცვანა, გამგონებუ,
სარდაკიაქ დაჟღირუა...
ქემინჯი ღო გაქშაბირცხე –
უმოღე ღო ნაჟირუა.

ეს მეგრული დარჩეული,
დაკროლილი, ლაკადური,
ყავარივით დაფურცლილი,
უკორძო და უნაფოგო.

წამ, წინამძღოლს მოუბებნის,
სიგყვას გზა თუ აერია...
მღვრიე მღვასაც შეეგყობა –
წმინდა წყარო – ნაკადული.

ენას ზოგჯერ უნდა ხოლმე
გამომარგვლა, გამოთოხნა,
სარდაკიას* მოშორება, –
მორწყვა და თან გამოხშირვა.

უპაგრონო ყანას ხოლმე
სარეველა მოერევა,
ჰოდა, შენაც უპაგრონე,
მოაშორე უვარგისი.

* სარდაკია – წალიკა.

ბრელც ვაუჩქე მარგალური,
მიშემონგყორ ძათანძალო,
წოლერ ევალი ცხვინც მებუ დო...
თუდო ლუმუს ნგყვილენც – ფალო.

გნბე ხერხალც ელაბირძღ –
ათოღანძგილ ხაჯიცალო,
უმოღესგ ბურღინენცგ –
ქიანაში გაძიცალო.

ნინა ჯგრო ვაიჩქღღა,
ჭარაშ ძიცას ვეღაზაღა,
სქან გაბაკის ქიგნაჯინი,
გეგნიღერჭყვე გნბე მაღა;

ღორას წყარი მესქირღნი,
ქიგღღაღგმუ სქებუს ზანღა,
ღერსი ვარი, ლეღია ვერგგ –
ოგურიათ ეღნაზაღა.

ბევრმა ენა არც კი იცის,
ენას იგებს ძალისძალად,
შებოლილ ყველს აჰყურებს და
უჭამანდო ღომით ძლება.

ბევრი ჭიგოს აეხვევა,
ფესვდაღრნილი ცერცვივითა,
რას არ მიედ-მოედება
მთელი ქვეყნის დასაცინად.

ენა კარგად თუ არ იცი,
მუზას ნულარ ეგებები,
გაბაკს შენსას მიუჯექი,
მადა ნერწყვით გაინელე.

ღარში წყალი რომ დაშრება –
დაედება წისქვილს ფასი,
ლექს კი არა ღობიოსაც
უნდა ხოლმე შესაკმაში.

მინ მელერსე მარგალურცუ
ტუტას მიშუტყურუანცე,
ჰყონიშ დაჩხერც – ალჟაკონცე,
თხომუს მიშუტყურუანცე,

მარჩქილესე ორგინუანცე,
წისქვილც ქიმკარულუანცე,
თიცალს თქუანცე, ყვარიასე
კუღელც გეუფურუანცე...

მინცე თოფი გილულ, მარა
იშენ ვარე მონადირე,
შხვაშ ნოტყელცე გაბუმინუ
მუჭოთ ჭანდი – მოლაღირე;

თოლი არძას ალაბრსხუნა,
მარა ზღვა-ქვინც აკა ორწყე...
ჭიფელია ჭინგშ ლობერ
სქვამას ირკოც ვაწკროწკე.

მოგი, როცა მეგრულად წერს,
ლექსს გაურევს ხოლმე ნაცარს,
და მუხის ცეცხლს მოგიგვიგებს
თხმელის შეშას შეუკეთებს.

მსმენელს აფრთხობს და გააქცევს,
მიაძინებს წისქვილის ქვას,
ისეთს იგყვის, თვით ყვავსაც კი
კუდი უმაღ აეწვება.

ვისაც თოფი დააქვს, ყველა
როდი არის მონადირე,
ნანადირევს სხვისას, თავზე
დასზუმუნებს ბუზივითა.

თვალი ყველას კი გვაქვს, მაგრამ
ზღვის ფსკერს ყველა როდი ხედავს,
წკნელით ლამაზ ღობის დაწვანა
ყველას როდი შეუძლია.

ბრელ იბურჭულ, მარა ლარჩვი
ბოყე-ყამბარო ვადაროწკე,
გეშქერატილ ყებურიშო
ხინკ-ლახვაცა ვაკაბოწკე.

ანწ ქიკითხით: მუ ოკონი,
კვანწილ ლერსიშ ღობუასე,
დორჯგიმილი ბარჯგეფიში
ზღონდით გინოზღონდუასე,

წევანდიშ მოზგუმონჯუას დო
ლაბახათე ჭოფუასე,
უხუჯური ქარეფიშა
ბირცხაშ მიკოსოფუასე?! . .

ბევრი ცდილობს, მაგრამ კუნძი
ბოყვე-ყავარად ვერ დააწყო,
ვერც ჩამქრალი კერიისთვის
მოაქვს ფიჩხი და ნაფოგი.

აწ თქვენ მიხვდით, თუ რა უნდა
ლექსით ღობის მოწყობასა,
აკაციის მესერების
მსხვილი წკნელით გადაბლუდვას.

თავის შეკვრა-მოკვრასა და
ლაბახათი* მოჭერასა
და ოხერი კორძებისთვის
ფრჩხილის წათლა-მოკვნეგასა.

* ლაბახა – ღირე-- ღობეზე გადასასული აღვილი.

მუაჩქიმით მელერსე რღე –
მარგალურსე ირქენდ ჯგირო,
მარჩქილესე ოჰამუღუ, –
ურჩქილეღე შურხირილო;

სიგყვას სიგყვას ურსხუანღე –
მეგეთე ღო მეწორილო,
ირო წუწელც მეწირუნღე,
ვათქუანღე მეწყორილო.

ჩქიმღე ცქეაფა ონჯღორე რე,
(მუს მუბინანც მუნაძინა)
წყურგილცალო მეკარკალანდ .
ჩხონაფილიშ წკონდა ნინა;

ჯას ბინეხო გაკარკაგღდ,
კოთაკონკის უბღდ ბინა,
მეგიღელეს თოლც ურბღანღე
გინანეფიშ ათოჯინა!

მამაჩემიც ლექსებს წერდა,
მეგრულ ენას ფლობდა კარგად,
მსმენელების ყურს აგებობდა
და უსმენდნენ სულგანაბვით.

სიგყვას-სიგყვას მიაბამდა
ლამაზად და შეწყობილად,
აწონ-დასწონ-დაწურავდა,
არ იგყოდა არეულად.

მე რომ ვაქებ, თან მრცხვენია,
(არც სჭირდება ბევრი ქება),
წყაროსავით რაკრაკებდა
ცხონებულის წმინდა ენა.

ხეს ვაზივით ეხვეოდა,
კენწეროზე ჰქონდა ბინა,
უხაროდა მეგიდელეს¹
ხელშევლება მგევნებისა.

გესკეიცილო მიაბირღ –
კურკანგელა ქიანასგ,
ჩხეამა ჩხომო მონძენდ ლერსი –
მორსას გინნარშიალასგ;

ართჿანც ქუხუგოლუანდღ
კეირკვესღ დო იანარცღ,
მინდორს ვეგიდიარღდღ
შხვაში გინნადიარასღ.

კანკანექე ქუგუბედღ
კაჭა-კვალა მელერსუბ:
ჭყორეუქე ქერი ქითხოზინეს,
ვეჩინესღ ჟინოსქუა.

უკულ აკა ვაუბედღდღ
ლაღალცღ დო არგამასგ;
თიცალ ცელი გინუვალუ,
მუ გაღედღ მაგანასგ?!

ის შაშვივით უგალობდა
თავის ლამაზ ქვეყანას და –
მოჰყვებოდა ლექსი ფაცერს,
როგორც თევზი ქვირითობას.

ლექსში ერთ-ერთს ჩაახუტა
მკათათვე და იანუარი,
სხვის ნაძოვ-ნა-ბალახარზე
არასდროს არ ბალახობდა.

ზოგიერთმა გაუბედა
უსირცხვილოდ კაფიობა,
მწყრებმა ქორი აიკიდეს –
ვერ შეიცნეს დიდებული.

მერე ველარ უბედავდნენ
ლადავსა და განქიქებას,
გადაავლო ცელი ისე –
ნამგალი არ სჭირდებოდა.

კუჭუხაშე ქიგნაჯინღ
მუშ ნალგმა – ნაგამასღ,
წიარ ვემიოგორუანღ
ინეფიში ნაგანასღ!

მარა ბედი... ხეწყარი რე –
ვაჭიშუა ბონუასღ!..
ცომურც ქულოფრგუანცღ ღო
ვაგაცალენც ცონუასღ.

• მუშ წონარო გილებადალ,
შხვაშის ვამიწონუანცღ,
ღღაშის აკოლანღღუნსღ ღო
ყორანც ქუმნგოგონუანცღ.

* * *

ართ ხეკულექ ჩხე ყალმენცღ
რგილ თოლეფი ქიგნაწკურუ,
მუშ ქიანამ ოშხურემა
მაზარ ნგერეფ ქემაწურუ!

მწევარიც ვერ მიაგნებდა
მათ გზასა და მათ ნაკვალევს,
სიყვარულით დაჰყურებდა
თავის ნალვაწს, თავის ნაშრომს.

მაგრამ ბედი-ხელისწყალი
არ დაგაცლის დაბანასა,
ტყემლის ხის ნერვს დაგირგავს და —
არ დაგაცლის დამყნობასა.

ბედი ნება-ნება დადის,
მას არ მოსწონს არაფერი,
ღლის სინათლეს დაგიბნელებს
და დაგისვამს ყორანს მხარზე.

* * *

მკლავხმელმა და გულბოროტმა
ჩიბუხს თვალი მიაშგერა
და თავისი ქვეყნის საწმესოს
მგლების ხროვა მიუსია.

ცურუ ხოლო ქუწყორუ ღო
ჭკვერემც ციმბირ ქიგაოჩხურუ,
მაკუნხურო გილერქალღ –
შინელამი ცოცხალ ღურუ!..

კოჩ კოც ვენდენდ, ჩილც – ქომონჯი;
გემოჩანდღ ჯიმას – ჯიმა.
თოფურც ხოლო ჯიმ ოხოლღ –
მაბაკვალიმ მიშნაჯიმა...

ცუნგა – ცვერეს გილულუღ
მიშნარჩილა-მიშნაჯინა.
ღორონთქე ხელეფ ქიგიჭკურუ,
ჩილამურიშ მოფუნდ ჭვიმა!..

მუაჩქიმსტო ღუსხუნესღ
უკუნხურეფქ – საცოდება!..
ვითოჩხორო წანერ ვარღღ
უნხუმესღნ განჩინება!

უსწავლელიც და სწავლულიც,
ყველა ციმბირს გაუყენა
და სიკვდილის მეკვლედ ძრწოდა
რუხ შინელში შავი კაცი.

არ ინლობდა კაცი კაცს და –
ქმარი – ცოლს, ძმა – თავის ძმას,
თაფლსაც შხამი გაურია
მზაკვარმა და სულწამხდარმა.

აეკიდა ყრუ ბრმას – იყო
ავთვალთვალი და დასმენა.
ღმერთმაც ხელი დაიბანა
და ცრემლების ღულდა წვიმა.

მამაჩემსაც შეუთითხნეს
მათ ბრალდება საშინელი.
და ცხრამეგის არც'კი იყო –
წაუკითხეს განაჩენი.

გაიგაშა გეგნახორეს,
ვემეჩესუ რინაშ ნება.
მუნაგრესუ მუშ ნორჩალცუ
მუშ გემოშა შურიშ ტება!..

ღიაჩქიმი მონკათ ცოფედ,
მუაჩქიმი ჭოფესენი...
სუმ თუთაშა დედფანიას
კოჭოფ აწუჭოფესენი;

– ქორთხინთია: ჩქიმ ხეწყარი
ვეგნაბათუ სოფელცენი...
ოლაგეში გინულაშა
ვაკლუკუნათ თოფეფცენი...

ტყობას გეგნუმარებუდეს,
მუშ ძღვენამო, შურხირილო.
უკულ გეგნუხვამუდესუ
ქომოლსქუა – პეულ-პირო:

გაიგაში გაასახლეს,
აღარ მისცეს სუნთქვის ნება,
მოანაგრეს თავის ოჯახს,
მშვიდად სულის ამოხდომას.

დედა ორსულად ყოფილა,
როცა მამა დაიჭირეს.
დეღუნია^{*} ჭრაქის შუქზე
ბიჭი ხელში აიყვანა.

უთხოვია: – ხელნაბანი
გთხოვთ სოფელს არ გადაასხათ,
ვიდრე ამ სახლს არ გაცდებით,
არ გამოჰკრათ თითი ჩახმახს.

გააცილეს საჩუქრებით,
უსიგყვოდ და უხმაუროდ...
თავის სახლში დაულოცავთ
ბავშვი – ვარდის, მზის სადარი.

* დეღუნია – ბებიქალი.

მუმას ქოჭარაფულავა
არკევანიშე ეშულირო;
ჯოლორც ქიგნულალაფულდ
სოფელიშა გურმულირო!..

ვით წანაქე ქიმკისურდუ...
მითინ ველედ იშ ღორთასგ.
მახანეფქე ქემაჭიშეს –
მინქ სქუასგ, მინქ – მოთასგ...

მუაჩქიმქე გამკორჩქინდღ
მაფთაართაშ მუნორთასგ,
მანჯას ბაწარც გახვაგანდღ –
ჭყელიშ გნაწკუმონგასგ!..

თოფეფქ ხონარ გეკილესგ –
ქიმიახვამეს სქუას... მუმა,
კუჭუხასგ პუხუს ონგულ
ჩქიმ ბიძიში ნალალუმა!

ღირსებოდე მამასაო,
ფეხადგმული და დღეგრძელი...
გადაჰყეფა ძალღმა სოფელს
ხმამალლა და ბრამზორეით.

ათმა წელმა გაიარა,
აღარ ჩანდა მამაჩემი,
ტოლ-მეგობრებს უკვე ჰყავდათ –
ზოგს შვილი, ზოგს – შვილიშვილი.

...და გამოჩნდა მამაჩემი
მეთერთმეტე წლის მიწურულს,
მაჯებს კიდეც ეტყობოდა
ხელბორკილის მძიმე კვალი.

ამოიღეს ხმა თოფებმა...
მიულოცეს სოფელს, ოჯახს
და კუჭუხას ზურგს უწვაავდა
ბიძაჩემის ნალაღუმა*.

* ლაღუმა – ღინამიგი.

ჩხე ყებურქე გოლუღინე –
გეგნირცხონე კუმა-თუმა;
ჯოლორ ხოლო ეშე სხაპუნდ –
მერქიფესე აღნაშუმა!..

ინორდ მუში ეზო-კარცე –
ციმბირც მითოჩუნაფილი,
უშქრაგე დაჩხირიშა
გყურათ მიშაგურაფილი,

საცოდება ლერსეფიში
მაჭარალო წურაფილი.
ართი გილაქიმინუა
სანთელცალო ნდღულაფირი;

ართ წანაშა მა გებრჩქინდი,
ქეკაჟუნუ ჯიმა-დაქე,
ქემწიკინე ოჯახიქე –
ჟნ გუთანდღე თანაფაქე.

ღაწკარეფე დინაფიღღრე.

აღუღუნდა კვლავ კერია,
აივარცხნა კვამლი – თმები,
ძალღიყ ხგოდა სიხარულით –
მერქიფესთან ნამთვრაღევი...

იყო თავის ებო-კარში
ციმბირს ჩამოყვითღებული,
უკეთურთა მიერ ცეცხღში
უსამართღოდ ჩაღღებული.

საოცარი ლექსებისა
ავღორი და მომღღერალი,
ერთ ჩამოქნა სანთელიღვით
ჩამოღღენთიღ-ჩამომღღნარი.

მეც ერთი წღის მერე გავჩნღდი...
მერე მომყვენენ ღები, ძმები,
წაიწღია წინ ოჯახმა
გაუთენღა კვლავ თანაღა*.

შემღღეგი სტრიქონები ღაკარღულია.

* თანაღა – აღღღომა.

ღიო მითინც ვეშანწყინენ,
ქითქუასუ მართალქენი:
ქოთომიში კარკალიშა
სო იკვარკვალ მარქვალქენი,

ვარა, კოჩქ სო ერჩქინდღ –
ჩექ, უჩა ღო ჭარგაქენი,
ხვათახვალე ართი მიჩქე,
სო ეჟალე მარგალქენი.

ათაქ, ბაბა, ათე განცე,
ათე წგრხელი ლაკადასე,
სოდეთი ცოდებ არამხუტუ
ნდემეჟც ურქენდ ლაკვატასე,

სოდეთ უჩა ზღვა მიაბირც
ჭალეს, თუთაშ ნახანტასე
ღო ხასლეჟი ასხარსხალე
გვალეჟც ჯიშგით ნაწყათასე.

ველარაეინ ვერ ამოხსნა,
სიმართლე რომ მოგახსენოთ:
ჯერ რა გაჩნდა ქვეყანაზე –
ქათამი თუ ქათმის კვერცხი?!

სად და როგორ გაჩნდა კაცი,
თეთრი შავი ჭრულა-ჭრულა...
მარგოლოდენ ვიცი ერთი –
მეგრელი სად აღმოცენდა.

აქ, ამ წმინდა მიდამოში
აქ, ამ მზიან ლაკადაში*,
სადაც გმირი არამხუგუ
ჯოხს უქნევდა ბაყბაყდეებს.

სად შავი ზღვა ეფერება
ჭალებს მთვარით შუქით ნახაგს,
სად კალთები უსხარსხალებს
მთებს ყინულით დასუსხულებს.

* ლაკადა – სამეგრელოს მთიანეთი.

ათაქ ერჩეინდ მარგალქე ღო
თაქ გოჭვარუ ჭვერ ბურჭულქე,
ოჭკადერემ ნორცხვაცალო
გელაკურცხუ თოლც ჭურჭულქე.

ჯაქ ბინეხი ქიმოჭყულუ,
გეგნოჭყულუ ჭყელ უჭყუქუ,
მესკვის ბირა გაჭყოლილუ
გურეჭყოლირი მეღურჭულქე.

მარგალ კოჩი შურგიბუ რე,
ქოთ მახირე, ქოთ მოხანდე;
მეჯინელო – ოხვამეში
კიდალაშა მიკიხანგე.

მა ვართ შოთა გოხოლღთუ,
ვართ შექსპირი ღო ვართ დანგე –
– თიმ შურ ღო გურ გებჭარე ღო
ქალარდიშა გეგნობწკანგე.

მეგრელი აქ დაიბადა,
აქ გაკაფა ცულმა ტევრი,
ვით სამჭედლოს ნაღვერდალი
აკიაფდა თვალში შუქი.

თხმელამ ვაზი იპაგარძლა,
წყეულს ლოცავს დალოცვილი,
მაშვს გალობა დააფიწყა
მოლალურის აგირებამ.

მეგრელი ხომ კეთილია,
მომღერალიც და მშრომელიც,
შესახედად – ანგელოზი,
ტაძრის კედელს მისახაგი.

მე არა ვარ რუსთაველი,
არც შექსპირი და არც დანტე,
რომ ავწერო მისი სული
და ქალაღმბე გადავწერო.

უცორც მუში ებო-კარი –
სქვამას გინოქუჩუჩელი,
მუთ ულუნი – მუმ უფი რე,
მეგით ხვადღ, გურ გუჩენი.

ირ კოჩიში მენძელი რე, –
მენძელობათ ვარე რძლელი,
საქორთუომ ირ კუნთხუში
ცორაფა ჭუნც უჩურცხელი.

სამარგალო საქორთუომ
გორგალი რე უღრაკე,
·ტყურათ ვაუბკონუასე
ვართ გერქე ღო ვართ ტურაქე!

გურ ვაჟყეკოლას უღუნდელი
ღღანებაქე ღო ტყურაქე,
მის გუგონებ, გეხარენი
ჯიმაქ – ჯიმა ნალურაქე?!

მეგრელს უყვარს ოდაბადე
ლამაზი და მშვენიერი,
რაც აქვს, შრომით მოიპოვა,
მეტიც ხვდება, რომ ვთქვათ სწორი.

ყველასია მასპინძელი –
მასპინძლობით არ იღლება,
საქართველოს ყველა კუთხის
სიყვარულით არის სავსე.

სამეგრელო საქართველოს –
ხერხემალი უდრეკელი,
ნუ კორგნიან, ნუ ძიძგნიან –
ყვავ-ყორანი, გურა-მგელი.

გულს ნუ უკლავთ, უკეთურნო,
გყუილით და ავი ზრახვით,
ბმამ ოდესმე გაიხარა
ძმის სიკვდილით გულდაჭრილმა?!

სამარგალო ჩხე გური რე –
ცოროფათე მოწანწილი,
საქორთუოშ სქვამ ნოხისე
მარდიანიშ მიშაშილი,

კურცხას გოთხომ კიდალასე –
ვაძირუაუ ეუღე ხილი,
ვართ მითინქე გულანასე,
მუშენ აფუნ ეუჯეფ რხვილი.

* * *

საქორთუო სქვამ ოდა რე –
ლორონთიში ნაქილიქა,
ემ კარც ირო უხაკუანც
ემმაკიში ზაკვილ ბიგა.

ათე ოდაშ ხუალასე
მით გარენი, ჯგურო ვარე,
ჩქენ ტაბაკის მუკიდიარც,
მარა შური უხე გალე,

სამეგრელოს ცხელი გული –
საესე არის სიყვარულით,
საქართველოს ლამამ ნოხზე –
მადლიანად ჩაქსოვილი.

ფხიზლად უელის სახლის კედლებს,
არ დაუშვებს მის დარღვევას,
ვერც, ვერავინ ეგყვის აუგს –
თუ რად არის ასე ფხიზლად.

* * *

საქართველო არის სახლი –
ღმერთის მიერ აგებული,
ამ სახლს მუდამ უკაკუნებს –
ჯოხი მზაკვრის გამოთლილი.

ვინც ამ სახლის დაშლას ცდილობს
აღარ არის თავის გონზე...
ჩვენს სუფრასთან ილუკმება,
მაგრამ გულში მგრობა უღევს.

ეჩიენი, – ვაგარჩილე,
ვეჩიენი – თეთვ ვაგვგალე,
უჯგ ცოცხალო დინგარე დო
უნგარუო გამკინგარე!

თენერ კოჩი ჟინ ლეხი რე, –
ართი აფუ „ხი“ დო „ორე“,
დუდ დიკაკენ, იშ წამალი
დინამ გორგალც ვაგაგორე.

ვართ ოხვამეს იხვამე დო
ვართ შელორსათ მიშიმორე,
დოღურუნი – საფლეს გორთენც,
ვანთხორი და თიში მორე!

ღაწკარეფუ დინაფიღვრე.

ეცყვი რამეს – არ მოვისმენს
არ ეცყვი და არც ეს ვარგა,
სჯობს, რომ ცოცხლად დაიგინო
უცრემლოდ გა-მოიგლოვო.

მსგავსი კაცი შეშლილია,
სულერთია „კი“ და „არა“,
მისთვის წამალს ვერ მოძებნი
შენ რამდენიც არ ეცადო.

სალოცავეად ის არ წავა,
არც შელოცვა შევლის რამეს.
მოკვდება და საფლავს გაჰყოფს
და შემდეგაც აგაოხრებს.

შემდეგი სტრიქონები დაკარგულია.

სერი ღლაშიში შეართუნი რე –
მინშოთ ქექე, მინშოთ – მონკა,
ცოდათ გინოლაგბირი ღო
უჩა ბირცხათ აკნაკონკა.

ბრელც ქექასგ გინაქუნსუ –
ხიოლიშა მეუღგ კოკა,
მარა ბრელც კაკალცალო
მუნასქიბუ შვე სიმონკა.

მესიაკონც ვაგშაგორე
ნოგყელი ღო კოჩიშ სერი.
გერ კურიბის გილეშურუნ,
კოც – სიმმარიშ გაკერ გვერი.

ბორჯის არძა ართი აფუ,
მიქურჩინუ იშ ლანქერი.
ვარყაცალო მეჭერხინგნც –
ღლას ვამნიდგე ონანგერი.

ღამე ღღისა საბანია,
ვისთვის – მძიმე, ვისთვის – მჩატე,
ცოდვით გადალამბული და
შავი ხელით შეკერილი.

ბევრს მსუბუქად ახურავს და
სისარულის უღვას კოკა,
ბევრისთვის კი დოლაბივით
მძიმეა და ვედარ უძლებს.

მესიაკონიც* ვერ გაარჩევს
ტყიურის და კაცის ღამეს,
როცა მგელი კრავს დაეძებს –
კაცს სიზმარი ახვევია.

ბორჯისთვის კი სულერთია...
მიშხუილებს ნიაღვარი,
მიჭიხვინებს ულაყივით...
არ დაიდგამს ის უნავირს.

* მესიაკონი – ბრძენი, გულთმისანი.

მითინ მენცარც ვაგაგინუ,
სერირდ ღო ღო ვარ – ღლაში.
ბრელ იბკილოთ, მა ცოლაქუ,
სიზმარ-ცხალი გევნობგარში,

ღლაშ ღულაშე ეშებლინი,
სერიშ ჭანგრც ქინიფხაში.
ჯგრო გუმახეჭერულა,
კითხირ მოკო ჩქიმ აფხაში.

ცევე თხას გილეგორუნი –
მა ვორდეო ეთი ჭყიში?..
ჯნ ჭვენცუ ღო მერეხანცუ,
ნოქურ ხოლო ვაბბირ თიში;

ქაცარ პუხუთ გილაპუნცუ,
ალმობიჯუ ბიგა წყიში,
კოჩქ ჭკომუო ღო ვარ – გერქუ,
ართ მობძუნა ეში ჯიში.

არვინ იცის სულ პირველად
დღე გაჩნდა თუ გაჩნდა ღამე,
ბევრს ვეცადე მე საწყალი,
სიზმარ-ცხადის გადამყნობას.

დღის ქვაბიდან ამოსული
ღამის ქვაბში გადავეშვი,
თუ შევძელი მინდა ბეჭბე
წავიკითხო ბელი ჩემი.

დაკარგულ ყოჩს რომ დაეძებს
მე ხომ არ ვარ იგი მწყემსი?
ისევ წვიმს და ისევ გრგვინავს,
არსად კვალი არ ჩანს მისი.

თიკანი კი ზურგით დამყავს,
მიკავია წყავის ჯობი,
ვინ შეჭამა: კაცმა? მგელმა? –
ყველას ერთი მოგვდგამს ჯიში.

ცა თოლიში ქვინჯ გოხოლღ.
გურ ბჟა რე ღო თუთა – შური,
ნოგე, სოლე მიჭვარჭვალღ
თეგმა მურიცხ ჩილამური?

ღაო, სო რექ, სი ხვამელი,
ქარწყექ, ღიხაქ ღილამუნი,
სქან გიანი ქუმოწისე,
ქოთქვი, მუ ძინ გილამუნი.

სი მუთუნი ვაგაფულუ –
მოხიშ მოხღ, ხუთ ფერიშა,
ჭყორიცალო გობგენქ შურცუ
სქან გიანიში ცუბერიშა!

თე ღიხაშე გეშამირსხი –
ცოდათ გინოლუბერიშა,
ლაგვან მუნაჭაბალ მაფუ,
მოლა ღიხაჭუბერიშა.

ცა თვალების არის ფსკერი,
მზე გულია, მთვარე – სული.
ან საიდან მოწანწკარებს
ეს ცრემლები – ვარსკვლავები?

დაო! სად ხარ დალოცვილო!
ხედავ? ცრემლი ალბობს მიწას,
მგევანს შენსას მამიარე
და მითხარი: რას გვიპირებ!

შენ ვერაფერს დაგიმაღავს
მოდემის მოდგმა, ძეელის ძველი,
და მწყერივით მიმდის სული –
შენი მგევნის მარცვლებისთვის.

დამიხსენი ამ მიწიდან –
ცოდვით დამბიმებულისგან,
ქვევრს თავი აქვს დასაგომი –
წამო, დიხაჭუბერიშა!

* დიხაჭუბერი – წითელი მიწა.

ვართ მა ვორექ გოლანერი –
გოხოლუქუ კოლხიმ სქუა,
დუდ მარქვალი სი რექე და
ვართ მა ვორექ ეკნასქუა.

ღაწკარეფი დინაფილგრე.

* * *

ნოგე, მუ რე თი მასუმა –
მურ ღო გურიმ შქას სვანჯუნი,
ვართ სი მუგოსვანჯუანცე,
ღო ვართ დუცუ უსვანჯუნი?

მუ ღურუმცუ ინონდუმუ –
სერ ღო დღაშით თოლ ვანჭუნი,
ვარა, თაშ მუქ ოშქურინუ,
ოჭკორიე ვამკანჭუნი?!

ვართ შურც ონდუ ღო ვართ გურცუ, –
უკართე ღო აკორთელი,
ვართ ცხადი რე, ვართ – სიმმარი, –
ოშქამესე აკორტყელი;

მეც არა ვარ გუშინდელი –
მე გახლავართ კოლხის შვილი,
სათავ-წყარო თუ კი შენ ხარ,
აღარც მე ვარ ნაბოლარა.

შემდეგი სტრიქონები დაკარგულია.

* * *

ნეტავ რაა ის მესამე
გულ-სულს შორის რაიც სუფევს?
შენც რომ აღარ გასვენებს და
თვითონაც რომ არ ისვენებს?

ან სად არის ჩამალული,
რომ ვერ ხედავს კაცის თვალი,
ანდა, ასე რამ დააფრთხო
ხალხს ახლოს რომ არ იკარებს?!

არ ენდობა, არც გულს, არც სულს,
არც მაღლაა და არც დაბლა,
არც ცხადია, არც სიგმარი,
რალაც შუალედურია.

ჩხანაშ ოროს მიშაგყობუ –
ფულირი ღო ფერერთელი,
ირ თოლიში თოლც მინი რე –
ბორჯის მიშამერეთელი...

თიშა ქიმიგორედასენ,
თეთ მითებუდ კოჩიშ ვალი,
ვადამონკენდ ქიანასუ –
ანართემათ ონათალი;

გურცუ ვამუბირცხუანდუ
ჩე ბირცხა ღო უჩა ჯღალი,
თინა იჟიდ დუდმანჯღვერი
ღო ლანჯღირიშ მალანჯღარი.

მგის ჩრდილშია ჩამალული
ფარული და ფერშეცვლილი,
ყველას თვალის-თვალში ვინც არს
ბორჯში მიშამარეთელი.*

მისი პოვნა რომ შეგვეძლოს
ვიქნებოდით ვალმოხდილი,
მიწას არ დაამძიმებდა
ანათემით მოსანათლი.

გულს არ დაფხაჭ-დაკორგნიდა
თეთრი ფრჩხილი, შავი ბრჭყალი,
იქნებოდა წინამძღოლი
და ამღვრევი ამღვრეულის.

* შერეტი – საოცარი, უცნაური.

შოთაქ ხოლო თენა იკითხ:
თე ქიანა მუქ დარსხუა?..
ქემიშინუ ქოთ შურწკონდა,
ქოთ მუმა ღო ქოთი სქუა,

უკულ დიჭყუ ცოროფაში
ღორონთიმა მელერსუა,
მარა ჭარაქ გეიოსქირუ
ჭარუათუ შერილ სუა!..

სით ბრელ იხანდ თეში გეშა,
სერ ღო ღლაშით, ბაბა კანგი,
გვალო დუდშა გემშახოხი,
ჭე მეგებულ სით ღოლანგი,

ჩინებულ ღო უჩინებუ
წკვერემიშე გეშახანგი,
დახე-დახე ქიმოგორე,
დახე-დახე თოლ ქოწკანგი...

რუსთაველმაც ეს იკითხა:
ვინ შექმნაო ეს სამყარო...
და ახსენა სულიწმინდა,
მამა ღმერთი და ძე-ღმერთი.

და დაიწყო უფლის ნებით
სიყვარულზე ლექსის წერა,
მაგრამ ბედმა არ აცალა –
ააცალა ფათქა* ხელით.

შენც იღვაწე ღლე და ღამე
ამის გამო, ბაბა კანგი,
კენწერომდე მიაღწიე,
რაღაც მსგავსი შენც დაღანდე.

ცნობილი და უცნობები
წყვდიადიდან ამოხატე,
თითქმის, თითქმის დაინახე,
თითქმის, თითქმის მიაკვლიე.

* ფათქა – ბაგის ურთა.

მარა ვართ სი მიგაგორუ
სინთემა ღო უკუმიმა;
ოჭკორიე კელერი რე –
უკულიში უკულიმა...

ვართ ჟი ბჟათენც, გჳმე ხოლო
გენწყვილი რე – ყურყუმიმა,
მის უჩქ, მუ ხე ინინჭენი –
თე უქვინჯე ბუყუნიმა.

წჳმე ხოლო უკული რე,
წჳმე ხოლო გოშინა რე,
ამღლარიმა ნაბურღლინა
ირფელ შინიშ მოშინა რე,

უმოღემა უმოღეში
მოხუჯურო მოძინა რე,
ტყურათ ლერჭყყვამ ყინტუა ღო
გორჩქინელიშ გორჩქინა რე.

ბოლომდე ვერ შეიცანი
სინათლის და ბნელის არსი,
სარკმელიც კი დახშულია
უკუნითი-უკუნამდე.

არც მზე მზეობს მაღლა, დაბლაც
ყურყუმელა ქვესკნელია,
ხელს ვინ ჩაჰყოფს, ვინ ჩასწვდება
ამ უფსკერო ბედის კასრში.

მომავალიც წარსულია,
მომავალიც ხსოვნა არის,
ღღეის ღღემდე რაც კი თქმულა
ხსოვნის გახსენება არის.

არაფერზე არაფრისა
მარჯვედ მიმატება არის,
მხოლოდ ნერწყვის ყლაპვაა და
გაჩენილის გაჩენაა.

თაშ ვარედა, თქვა ქოთქვითუ:
მუ ჯოხო ღო მურენ – თინა,
თე ქიანას ინოღურშუ
ღო ვარ გალე უძე ბინა?

მა ვართ შურით მიმაშურუ,
მუ ფქიმინა? – ვამილ რჩქინა,
ფარფალიაშ ოღალ კოჩქე
ნამ მენცარემც მიშვარჩქილა?!..

მიჩქე, ბორჯის ბორჯ მობუ ღო
ცას ორთვალო – ცა მუნართუ,
თოლწკურილო გილაბგორუ,
სო ირთანცენ სინთემ მართუ,

მარა იშენ ვემმაგორუ,
თოლწკურილცე თოლქ მუმართე,
სო – ფულუ ღო სო – შურენცე,
მუ ღურუმცე ინომართე?!

თუ არა და თქვენ მითხარით
რა ჰქვია მას, ან რა არის,
წუთისოფლის მკვიდრია თუ
სულ სხვაგან აქვს საყუდელი?

მე ახლოსაც ვერ მივედი,
რა ვქნა უკვე, აღარ ვიცი,
პეპლის ფრთაზე უმჩატესმა,
რომელ სწავლულს მივაკითხო.

ვიცი, ბორჯს რომ ბორჯი მოსდევს,
ცა ცის არის სახურავი,
თვალდახუჭვით დავეძებდი –
სად იწყება ეს სინათლე.

მაგრამ ველარ მივაკვლიე,
ბრმას თვალები ამიჭრელდა,
მაინც სად არს ჩაფლული და
რა მორევში ჩახვეულა?!

ვართ ეშე რე, ვართო – გიბე,
ტყურელი რე წებე ჯინა,
იშენ სო რე თე ხვამელი, –
მუშენ ვანჭუ თოლ ღო ნინა?

ღორონთ, ღურუში აბარწაშე
ქუმაცალი გინოჯინა,
შურო თოლო ღობლანგიდა...
სახელც ვარა ქედიფინა!

* * *

ცოროფაშა მის გაგინე,
მუ გიმუნცე იშ ღონეს?!
ბრელ იწვალეს მენცარეუქე,
მარა... იშენ მიღორესე.

ანდანერო უჩხირკესე,
ოშ სახელი მიგონესე,
ამღღარ ღღაშა ვაუჩქუნა,
ტყურათ მუ ჭა ინკორესე!

არც მალლაა და არც დაბლა,
წინ გახედვაც ამაოა,
მაინც სად არს დალოცვილი,
რად არ წვდება თვალი, ენა?

ღმერთო, შენი აიენიდან
დამაცადე გადახედვა
და თუ სადმე დავინახე –
სახელს მაინც გეტყვით მისას.

* * *

სიყვარულს ვინ რას გაუგებს,
ვინ გამომოს ძალა მისი.
სწავლულებმაც ბევრი ცადეს
მოიგყუეს თავი თვისი.

ბევრი ჩხრიკეს, ბევრი წერეს,
რა სახელი არ დაარქვეს,
დღემდე მაინც არ იციან,
სულ გყუილად ცოხნეს ჩალა.

ვეწვალათ, მენცარეფი,
ვეგნირთათუ გაძიცალო.
სოლე მურცუ ცოროფანი . . .
ვაგეგინე ძათანძალო,

მუშ შარაშა მიაშქვითუ –
ვეგაბინათ ყორყელც ძვალო,
ლაგვანიშ ქვინჯ მუს ალებე
ცუმენული მაჭარცალო?!

ღორონთქ თიშენ უხუტოლუ
ართიანცუ ძლაბ ღო ბოში –
ჭარაშ მაჭარ მადგინდუ,
ჭე შხვანერი ულულ ხოში!

მა, ეგება, ფჩერთექდა,
(ქუმმოფორეთ ნოწორც ნორში),
მარა, ინა ვაჩირთედუ,
გოლჟაფირო იშ ოროში.

ნუ იწვალებთ სწავლულებო,
ნუ გახლებით დასაცინი,
ის საიდან მობრძანდება
ვერ გაიგებთ, ძალისძალად.

ის თავეისი გზით გაუშვით,
ყელში ძვლად ნუ დაადგებით,
ქვეერის ფსკერსა ვინ დაივლის
მოწყურებულ მაჭარივით.

ღმერთმა მიგომ შეაწყვილა
ერთმანეთსა გოგო-ბიჭი.
ბედის მაჭარს დაეწაფა,
სხვანაირი ჰქონდათ ხათრი.

იქნებ ვცლები, მაშინ ყველამ
ამაფარეთ პირზე ხელი,
მაგრამ ის არ შეცდებოდა.
შემოვევლე მე ჩრდილს მისას.

ვართ ჩელათე: მუ მიჭარე
გურც გოფალირ ცოროფაშა!
ვართ ოშქურუ გოლოფაშა
ლო ვართ ხოლო ჭოროფაშა!

კოთაკონკის მულუანცე,
ქიმძალღდა დუღქუ ჯაშა,
დურუს ხოლო ვაწარინე
თე ღორონთიმ ჭყოლოფაშა!

* * *

მისგთ დუდი ქუცორცენი,
ვემკინჭანცე, მარებელცე –
ირ ჭურჭიში მაცქვაფურცუ,
დუდიშ უგუხარებელცე,

ფუთის აღნაფეფინასე,
ქარიატამ მალეებერცე,
ნინა – შქერიში თოფურამცე –
გემუანო მანებელცე.

არაფერი შეედრება
გულში გაშლილ სიყვარულსა,
არც გვალებისა ეშინია,
არც ჭოროფას უშინდება.

კენწეროზე მოექცევა
თუ კი ხემდე მიაღწია.
სიკვდილიც ვერ დაუდგება
მაღალ ღმერთის ამ წყალობას.

* * *

თუ კი თავი შენი გიყვარს
მარებელს არ გაეკარო.
გონჯ-მახინჯთა მაქებარი
თავად-გაუხარებელი.

ფოთი, ხობი, ქარიაგა
არა ერთგმის ავლილ-ჩაველილს,
ენათაფლად მოთაფლული,
თან საამოდ მავენებელი.

თეს თიშენი იბგანჩუქუ –
ნამარებუ ოსურ პუნცუ.
ხეშე მუთა გჷშაბადე,
ნინათ ჯა ღო ქუას ნწყუნცუ,

ვართ ორგვინ ორგ, ვართ – ნახვილი,
ირო ყებურც ელაფუსუ,
ღორონთქ ღოჭყუ მარებელ ღო,
ღუცულაფი ჩქიმი ღუსუ!

მარა სკვამი ოსურიში
მინჯეს ხოლო ვაულ სვანჯი:
ირო ახალ კაბა ოკო,
მინ – ციმუა, მინ – სარანჯი.

თოფურიში შურქ ქანთხუდა,
ბაღდადიშე ქუმურც ჭანჯი,
ხათე ფეშერ ვაქგერთიდა,
ხომ ღიჭვი ღო ღიღარანჯი...

ამას ვამბობ, იმიტომ რომ
მეც მაცდუნა მარებელმა.
და შევირთე ცოლი, ენით
ხეს გაახმობს, ქვას გახეთქავს.

არც ბოსგანი, არც სარეცხი...
კერიასთან მიცუცქულა,
წყეულ იყოს მარებელი
და თავს ლაფი – თავსა ჩემსას.

მაგრამ ლამაზ ცოლის პაგრონს
არ ექნება მოსვენება,
მუდამ ახალ კაბას მოგთხოვს,
ხან მარწყვი სურს, ხან სარანჯი.*

თაფლის სუნზე, ბუმანკალა
ბაღდადიდან მოფრინდება,
შოლგით თუ არ მოიშორე,
ხომ შეგარცხვენს, ხომ დაგაქცევს.

* სარანჯი – უიჭა თაფლიანი.

მუთუნ ვაუჯგ ნდარე ოსურც –
ვეჰარამათ მისნახეფცე
ლერჰყვას ვაყინგაფუანცე
ანბვარებულ ყაზაყეფც.

მონჰვაცალო ქათირღუანც,
ქეგიწაფანც ბალანეფცე.
ვარა, მიწით, ომ ორჩხემო
მის უჰკაღუ ართი ყამა?

ვართ მუშისე იღანჯებუ,
(ვამენირზა, ვართ გამღღანა)
ორჩხე ხოლო უმოღე რე –
ომ ლეკურიშ ეშნარღამა.

ქომონც ხოლო მეთხუებუ
ოსურიში მეფერაფა,
ოჯახიში აწოღუნა,
სქეაღეფიშ ხენჯღვეერაფა.

სჯობს რომ გყავდეთ მდარე ცოლი,
ლამაზ ქალს ნუ დახარბდებით,
ახლოსაც არ გაიკარებს
ამბუვნებულ მამაკაცებს.

ბავშვს კრუხივით დაჰყოფინებს,
გამომზრდის და გამოწაფავს...
ვინ თქვა ქარქაშისთვის
ერთი ხმლისა გამოჰედვა.

ერთ ქარქაშში ერთი ხმალი
არასდროს არ დაქანგდება,
მაგრამ ას ხმალ ჩანაგები,
ვის სჭირდება ის ქარქაშში?

ქმარს უცილოდ ევალება
არ მოაკლოს ცოლს ალერსი,
წინ გაუძღვეს ოჯახს, იყოს
მაგალითი შვილებისთვის.

მუთა ოცქვაფალ გოხოლუ
გალე-გალე გესერაფა,
ჩილიშ ხასლას კუსაფი დო
შხვამ ოსურიშ მეკერაფა.

ჭერჭე კაბაშ მათხოზინე
კოც მონჭვათუ მიოჩქ ჩილი.
გალე მეურჩხიალუაფ
მინ ორქო დო, მინ – ვარჩხილი.

სოჲშა ბიქვა გიმგოლუნი,
ვებარდღალა, ქუმარჩქილი:
ტარ – სიმინცუთ უსკინჩანცუ,
მარა ... ქუმურც დამორჩილი!

ართმახ მათი გეგნოფჩირთი –
მოჭაჭილი კოჩიშ გეშა:
დიდ დიარას ართ ოსურქუ
გვალო ქუმკმონდლულუ ჩხეშა.

არც ის არის საქებარი –
გარე-გარე სიარული,
ცოლის გვერდით ხვრინვა-ძილი,
სხვისი ცოლის ხვევნა-კოცნა.

ჭრელი კაბის მოგრფიალეს
ცოლი კრუხად მიაჩნია,
სხვასთან მიაქვს ოქრო-ვერცხლი,
სხვისი გულის მოსაგებად,

ვიდრე ძიქვა* ჩაგვარდებათ
ნუ დადიხართი გარე-გარეთ...
სიმინდს გარო კი აქვს გრძელი,
მაგრამ მოვა შემოდგომა...

ერთხელაც მეც შემაცდინეს,
ხომ ხარბია კაცის გული,
ერთ ნადიმზე ერთმა ქალმა
თეძო ამწვა-ამიცხელა.

* ძიქვა – მარვალი.

გაღე ქოიჯინექია...
ქიმმოწურუ ოლაგემა,
შქა შეფაშე გაგშაბჟიფი –
ვემკომჯინუ მერქიფემა!

სერ გოხოლუდ თუთარჩელა,
ქიმშოციტე ნაცალასე,
ჩქე ორგიაქ მეცალესენ . . .
ლორონთქ ირკოც აცალასე!

იმ წანასე დოლო ვეიშე
დიხას – ჩქენი ნანწალასე.
გმაშინენ, ასე ხოლო
ხე დო ბირგულ ცანცალანცე.

ქორთხინთ, მანგას გამგონათენ:
ვართ მა ბჯოგუ ხათუნეფი,
ართო ქობსურებუდასე
თინეფიში პაგენეფი!

გარეთ დაგელოდებიო,
მიმასწავლა ოლაგესთან...
მეც სუფრიდან წამოვხტი და
არც გავხედე მერიქიფეს.

ღამე იყო, თუთარჩელა,
ჩაეიკარგეთ თივის ზეინში,
ჩვენ ორგია რომ დაგვეცალდა
თქვენც დაგცლოდეთ, უფლის ნებით.

ბალახიც არ ამოსულა
გადაბელილ იმ მინდორზე
რომ ვიხსენებ, ჟრუანტელი
ახლაც მივლის მთელს სხეულში.

გთხოვთ, ეს სწორად რომ გამიგოთ –
მე როდი მძულს ხათუნები
ის კი არა – მე შემყროდეს,
ყველა მათი ბაგონები.*

* ბაგონები – ინუექციური დაავადება.

მარა, ბაბა, სქვამი ცირა –
გან-განც გილნაფანდურეფი,
ჯარგვალიშა ვამლაფცადღ,
ვამნორდგულა სართულეფი!

ქო, სქვამეფცეტ გშეგორუ
ნაფონა ღო ჯინჯი ნწარე.
ართის ქომონჯ უფორცენი,
მაქა, ემერ, შხვამ ნორცხვა რე!

ჭყიშიშ თოლი ვალარსხულა,
ქოუჯგ, შური ვაწინწარე,
ზისნახესე მეჭარ, მარა,
ემმაკიში ლახვაცა რე! .

მაგრამ, ბაბა, სქეამი ცირა*
გან-გან ნახეგიალები,
ჯარგვალში არ გაჩერდება
თუ სასახლე არ დაუდგი.

მათ შორისაც არის ხოლმე
ველურ ნერგზე დამყნობილიც.
თუ კი ერთი ქმარს ერთგულობს,
მეორე – სხვას ნალვერდალობს.

თუ არა გაქვს მწყემსის თვალი,
გიჯობს სული არ წარწყმიდო,
ლამაზმანებს შეხვდი, მაგრამ
ის ეშმაკის კერძი არის.

* სქეამი ცირა – ლამაზი ვოგო.

ძღაბი გინმოძირესენი,
ფუქონილირდ დამორჩილი.
მანჯეფც მერყეთ განჯარულდ
წუწელ ორქო ღო ვარჩხილი.

მეჯინელო მუთა უჭირდ,
წარ ქაფულუ ჭე ნოჭკილი.
სუმ მურთაგას მუნოხედ ღო
იშენ მოჩქედ განმორჩილი.

მარებელი ყაყაბითუ
გილაჩაკანდ, ოჩიცალო,
შურო ქოფიანქიადა...
ა, დუჯია, ოჩიჩალო.

დიანთილი კვარჩხ-მორძგვიშე
მორთინუანდ კონჭიცალო,
მუანთილი მიღვიბინანდ
მოგაბიკე ხოჯიცალო.

გოგო გადამანახულეს –
აღებული იყო ყანა...
მაჯებზე უყანყალებდა
ოქრო-ვერცხლის სამაჯური.

შესახედად, რა უშავდა,
თუმცა იყო წარბლამჭკნარი.
ბალიშზე კი იჯდა, მაგრამ
მაინც ჩანდა ტანდაბალი.

მაჭანკალი ბაკა-ბუკით
დადიოდა ყოჩივითა:
– ყვინჩილობა თუ ძალგიძსო –
ა, ვარია, დასაჩინწლი.

სასიდელრომ მარჯენიე-მარცხნიე
მაგრიალა კოჭივითა,
სასიმამრო მიყურებდა
მოგაბიკე ხარივითა.

კითის ბეჭედ მუვონკალინ,
ქიმოკოსუ ბელმეჭვილქე.
ხე გინუსვინ, აშ ქამოსქედ
ნოხირ თუმაქ, მებეჭვილქე.

– თაშით ძალამ ძლავ რენია, –
ქათისქვამუ ღიანთილქე.
ჩქიმ მალაბაქ ქუგმაშინგ –
ჭელც ისგრი მიშართვილქე.

წორიშ წორცე ქავოდგრთი
ჯგირ ცხენი ღო მაყარეთე.
ჯაკელა ღო ტულუ დარგა
კვახჩათ გეგმაბგყაბარეთე,

რგყილ ნორცხვასე ქაშვონკირით –
პიჯი გაგმიფსაქვარეთე.
ტაბაკიში გოხუნაშა
ღიშქა აკოპყამბარეთე.

თითბე ბეჭედს რომ ვაცმევედი
დაიკვნესა ბელდამწვარმა,
თავზე ხელი გადავუსვი
ხელში შემრჩა თმა-პარიკი.

– ასეც კარგი გოგოაო,
„დამამშვიდა“ სასიღედრომ –
ჰგავდა იმ ჩემს სასიმიინდეს –
ძველი ისლით გადახურულს.

კვირის სწორზე მივადექი
ცხენიანა – მაყრიანა...
გაატყავეს ღეკეული,
წააცალეს თიკანს თავი.

შიგნეული შეწვეს უმალ,
ცოტა წავილუკმაპურეთ
და გაბაკთან დაჯდომამდე
შეშა მოვიხაზირეთ.

ორკოლქ ქათიკარკალუნი...
ქემწიბჭყითი გუნბე ბირა.
ღუც იფთხილანდ – მერკეთ ფშუნდი
ღურუშ ღუშა ეკნახირა.

ღარანაქე ყამარ-ძღაბო
მუმორთომუ უჩა ცირა . . .
ცუჩა მიმანჭუაფულუ –
შურხეთ მოკოდ ალანჯირა!

ნაშქასერსუ გაკლეპწეწით
ტაბაჩეფიშ ტყუაქაფითუ,
მართახიში ზღვანღალი ღო
„ვოღსა რაღაშ“ რაბადითუ;

მოჭყულ კეხშა აწომქვაქულ –
გოქუნილი ნაბადითუ.
ნორჩალც მუსუთ მეფხვადინი...
აქ ვაფთქუა, მაპაგითუ.

სავსე ღოქი არაკრაკდა...
წამოვიწყეთ სიმღერები,
ფურთხილობდი და ცოტას ვსვამდი
სიკვდილსაც განარიდები.

ღვინომ მაინც ყამარ-ქალად
მომაჩვენა შავი ქალი,
სახლში მიმეჩქარებოდა,
მსურდა გვერდით მომეწვინა.

შუალამით წამოვედით:
დამბაჩების გრიალითა,
მათრახების გრიალითა,
„ვისა რადა“-ს სიმღერითა.

და მომყავდა პატარძალი
თეთრ ნაბადში გახვეული...
საწოლში კი, რასაც მივხვდი, –
აქ ვერ ვიგყვით, მაპატიეთ!

ნაონდღერცე გაქშაბკურცხი –
უხანდელიო შულადირქე.
ოსურქე შქართუნ ქაწიხუშუ, –
წარეუ აკომუნაფილქე...

აბარწაშა გაგმიბჩანგალ
წყურბირგულეუ წყუნაფილქე,
ჯიმაცალო ქალმაბიჯე
თხირიშ ბიგაქ, ჩუნაფილქე.

დიდ საჩიარ ვამლუდესე,
უწი: – ბრელი ვამახასე,
შხვაშ ნახონა უჩა ევანა
საონჯღოროთ ვამათასე.

დიდუ! გინოშუმილი რდი, –
მუთა რშუ ღო, მიკირთ, ასე,
მეუ ღო წყარი ქელამგბე,
ვაგოკოდა, გეგნიბლასე!

შუადღისას გამელვიძა –
უშრომელად ქანცგაწყვეტილს,
ცოლს საბანი მოეკუჭა,
შეჭმუხნილი წარბებითა.

აივანზე გამოვედი,
მუხლისთავებ ნატკიები,
დავებჯინე თხილის ხელ-ჯოხს
ძმაკაცივით მუდამ ერთგულს.

სხვა სათქმელი მე რა მქონდა,
ვუთხარ: ბევრი რომ არ გითხრა,
სხვათა მიერ მოხნულ ყანას
მე არ დავთეს, სასირცხვილოდ.

– დიდუ! გადამთვრალი იყავ,
აღარ გახსოვს არაფერი,
წადი, წყალი მომიგანე,
თუ არ გინდა შევიშალო.

გემწარ, მარა ვაგომირთუ
ვართ რსქინქე ღო ვართ ხვეწაქე;
კენე ალანჯირა მოფთხუ
მაზაკვალიში ნაკვეცაქე.

კურთალარცე ქუმაქანჩუ
ნორჩალიშე ნაქენჩაქე
თოლც ნოცეცხელქ გამწომციუ,
ეშე გვაშა ქოსხაპ წარქე!

გევოლი ღო უორზოლეთ
გზე ფუთშა გებჩი ღუდი,
მაზანდარას ჩქიმ მარებელც
გეშუბალი დიღაშ მუნდი.

გზე მუმაქეარქვალუდუ,
ცუმენულცუ, უფიშ ცუნდი,
წყურგილც ინვობირდინენი . . .
კვარჩხშე გინოფრთუედ ქუდი.

არაფერი გამივიდა
არც მუქარა, არცა ხვეწნა,
კვლავ საწოლში მიმათრევდა
ის ეშმაკის მუგუზალი,

გრუსზე ხელი ჩამაულო და
მექაჩება საწოლისკენ,
წამომცვივდა ნაპერწკლები,
ლამის შუბლზე ახგა წარბი.

ავხტი, დავხტი... და უსაგზლოდ
ფოთისკენ გავეშურე...
ჩემს მარებელს არაერთგზის
გავუხსენე დედის ტრაკი.

მშიერ მწყურვალს ოფლის ცვარით
დაცვარული მქონდა შუბლი,
წყაროში რომ ჩავიხედე –
უკუღმა მეხურა ქული.

ხუთ თუთასე ქალვობიჯუდი,
კოლოშ თიათ მალთაყვასე.
ჭყიშის ალვაბადალუდი,
ვემულუდი ცუჩა ცვასე...

ჯიმადიქე გალმაკითხუ,
მარა მერკე თანაფასე:
– მოლართია... ვარმა უწი, –
ორინჯ გერდღე შქა ხაფასე.

ლანჯიშ ჯასე ქიმკიპონუ,
გეკოკაშე მონკათ შური,
– სქუას მუგახვამანქია, –
მიწუნ... სქერას ქიმშაბლური.

უკანკუო გეგნობყინტი
ყორყელც ათომარქვილ გური,
ჩოხუშ სქებუს ქულურთანდღე
დუვობინი, ჩილამური.

ბუთ თვეს ვეგდე იქ უაზროდ
კოლოების ტყეეობაში,
მწყემსებს შეკედლებული და
სირცხვილს სახლში არ მიეყვადი.

ჯიმაღიმ* ჩა-მომაკითხა,
აღღგომამდე კვირით აღრე,
– წამოღიო! უარი ვთქვი,
ნახირი მოვიმიბეგე.

ხეს მიეყრღნო, მერე მძიმედ
ამოთქვა და ამოღერღა:
– ვაჟიშვილი შეგეძინა!
მე კინაღამ წავიქეცი,

ისევ უკან გადავყღაპე
ყელზე მობჯენილი გული,
ღოღაბს აამოძრავებღა
ჩემთა ცრემღთა ნაკაღული.

* ჯიმაღი – ბიბა.

ჩილიშ მოხზ თენა მიწუ:
ჯგერ ფანდური უჩქედუა,
ბოშემც უკარკალანდენი
ჩუპა ხოლო ურჩქედუა,

ნალობერაშ დაცხირითი,
დახე ეუდე დუჭედუა,
კურუამო გეგნობრაფით, –
ჩილამურცუ ყურწუნდუა!

ოჭყედური მუთა მუღალ,
ვართ ეუნაფუ ობმეტერი.
გეგნიქოსგ, მარა დიო
ნდღულაფირი ვარე თერი...

ირო კოლოს დოაზადენცე,
ვაგუჩიდა ჯგერო გური,
ღორონთქ ღოჭყუ იშ ნაქურე,
ვარა, სოლე მუნონთერი?!

მან კი მითხრა: შენი ცოლი
ფანდურს კარგად უკრავდაო,
კაცებთან რომ კაკანებდა
ჭიპი უთახთახებდაო.

წკნელის ღობის ცეცხლით სახლი
ლამის მისცა ხანძარსაო,
საყვარელთან ერთად გარეთ
გავაგდეთ აცრემლებული.

ნამზითევი რა ჰქონდა და
ჩვენ არ გაგვეგანებია,
წავიდა და გადაშენდა,
თუმც დაგოვა ცუდი კვალი.

მის შეკმაბულს, გაკეთებულს
მულამ ჰქონდა მწარე გემო...
ან საიდან მოათრიე,
წყეულიმც იყოს მისი კვალი.

მენძელც მარდი მაშინე დო
ანწ ეუდეშა მოლა, ჯიჯი,
სქანობურათ გოცხვანგალე
ჯამ ადესა დო კაჭიჭი;

საოსურო გორილ მაფუ; –
მინჯე ოკო დო ქემინჯი,
სახელცე დო ონჯლორესე
ჯგუნჯგიცალო ქათაბიჯი!

ქაბლაცალო ქეკვაფუნი
ბატაჯგუა ჯიმაღისე.
თურქიქ ხამ ქუმმოგუკონღ
თით ქინალღეღ ჩქიმ მარღისე.

შარას ჭვიმაქ ქეკმოჭიშეს, –
ქათვაჭაჭით ჩქვიმ ბარღისე;
ჭურია დო ნაბადა შქას
მი მოთხინღეს ნაბაღისე!

აწ მადლობა მოახსენე
მასპინძელს და წამო სახლში,
იქ მიგელის გასასხველად
ოჯალეში და კაჭიჭი.

საცოლეს გვყავს შერჩეული
პაგრონს ებებს – უპაგრონე!
შენს სახელსაც და სირცხვილსაც,
როგორც ბოძი შეეხიდე.

მეც წავეყვი ვით ბოჩოლა
ჯიმაღის და
ხმალი თურქსაც რომ დაეკრა
ვიქნებოდი მაღლიერი.

გმაზე წვიმა წამოგვესწრო,
შევაფარეთ ბარდქვეშ თავი
ჭურია ღო ნაბადა შქას*
ნაბადას ჩვენ ვინ გვატხოვებდა.

* ჭურია ღო ნაბადა – კოლხეთის დაბლობში კაობიანი ადგილი.

* შქა – შუა.

მოგოთანეს მედანც ვორდით,
ჯიჯის ჯოლორქ ქუმაზად.
ხომლა ლაკაცია, ვარა,
იყალ დაცხერც მუ დარზანდ!

ნოსადიქ ტაბაკ მოხარგუ, –
ჯგერ დო სქვამი აკოზადუ,
ნახაფულა სელეგინი
ჩხე ლუმუსუ ქაშაზანთუ.

იძინანდუ ტაბაკი დო
აძინუდუ კოცუ კოჩი.
ჯიჯიქ ორჩხემ ხამ გელენწყუ:
– გოჩვამბარეთია ოჩი!

– აშო ქუმკომბუნეთია, –
ხამც ხეფორჩათ წგრუნდ ჩოჩი...
ბეტარც ტყაბარანდესენი,
ქინჩის იფართხუნდუ ხოჯი.

გამთენიას – მეღანში ვართ,
გვეგებება ბიძის ძალი,
ხმელი აკაციის შემით –
აგიზგიზდა მალე ცეცხლიც.

და ნოსადიმ* გაგვიშალა
სუფრა, მართლაც დიდებული,
სულუგუნი ნაფოტ-ნაფოტ
დაჭრა, ღომში ჩაგვიშუშა.

მაგულობდა ჩვენი სუფრა
მოდოდნენ მეზობლები,
ბიძამ დანა ამოიღო
ჩამოატყავეთო ოჩი...

ატყავებდა ბეგარს ჩოჩი*
სახელოთი წმენდდა დანას
ამ სამზადისს ქეჩოს ბერტყვით
უყურებდა ხის ქვეშ ხარი.

* ნოსადა – ბიოლა.

* ჩოჩი – კაცის სახელი.

– მუშენ გუმაცაცუდესენ,
გურქ ვამაჩინ ციორიშა;
მარებელიშ გორაფაშა,
ცირეფიში წიორიშა;

თოლით გვთობგმუაშა,
ჩონგურიში ხიორიშა;
ჯოლორამო სხაპუაშა,
უორთვალე ხიოლიშა!

ჯიმადიქე გომბიცუ ღო
მოჭკვაჭკვილი გამნილ ღართი;
– ჩქიმ კამათელქ დიშირუა,
სქან რდასია ანწი ნარდი!

ფრიმულ გვმე გეგმირცხონგ,
ემე ღორონც გინუგ მარდი.
სადადიოთ მობწკანგესგ,
პაჭიჭეფით ქუმობხართი.

რაგომ მეფაციცებოდნენ,
ვერ გავიგე ვერაფერი
მარებელის გინებისა
და ცირების ჩურჩულისა.

თვალით აწონ-აზომებისა,
ამღერება ჩონგურისა,
ძაღლის აღგაცებისა და
უნაპირო ზეიმისა....

ბიძამ ჰამოდ გამიცინა,
და ჩამაცვა თეთრი ჩოხა.
– კამათელი ჩემი გაცვდა,
შენი იყოს აწ ნარდიო!

მეც ქოჩორი დავივარცხნე,
ღმერთს მაღლობა მოვახსენე,
გამოვეწყვე სასიძოდ და
ფეხთ პაჭიჭიც მოვიხლართე.

ნოსადიქე გაგმომჭანუ:
– ბაკვილ ბედი ღოჯნათია! –
ასე გყობას ქექმაჯუნი,
მითინც ვაგვაგონათია;

სქან ოსქვებურ შონიშ ცირა
ემერ ხე ღო მოლართია,
გვეჯემ ცუჩა მუთა მეძე, –
აშო გამნიჰონათია.

მეურთუ ღო მიოცქვანცე
შონიშ ცირას, გესნახესე:
– თუთა მიანაგრუნია,
ნანა-სქუა, იშ სახესე.

თით, სქანორო, ომბოლი რე,
ჰა, ბეჭედი, ქუმაგ ხესე...
დახე ვარა კინჩხ მიგახე
ულაბახე ოლაგესე.

ნოსადიმ კი გამიხმო და
მითხრა: ბედი მოგინათლე,
ახლა ჩუმაღ გამომყევი,
რომ არავინ არ გაიგოს.

შენი შესაფერი ცირა
აქვე არის, წამოდიო,
გვეჯეს სახლში მივიღეთ და
აქეთ წამოვიყვანოთო.

მივდივართ და გზა-გზა აქებს
სვანის ცირას მზეთუნახავს,
თვით მთვარეც კი შეჰნატრისო
მის სახეს და სილამაზეს.

შვილო, ისიც ობოლია,
ჰა, ბეჭედი გაუკეთე,
ლამის ფეხი მოიგება
ულაბახე ოლაგებე.

– მედანიშა მიქ მიჰონუ? –
გოუკვირე ნოსადისგ, –
ლუბეცალო გგბუსუ დო
ნინა ჰამოთ მოზადილცგ.

– გვეჯემ ჩილიშ დასქუა რე,
ოხორანა ყორათისგ;
სქან ნაოსურ ქიმშალურუ,
მუნორძელი ყორან თისგ!

ოჭკერაფუთ მივანჭეთუ
გვეჯემ ჭიშკარც, ჟვერ-ჟვერითუ,
ჯოლორამო ქაწმაზადეს,
ნუბუთუ დო ჟღერჟღელითუ.

ნაგვალ ოჩი გეჟობუნეს, –
ჟუჯ მიღელუ ბერჯღელითუ.
გვეჯე ირო შინელი რღუ
გურით – სუმარც მერძღელი რღუ!

– მეღანში* ვინ მოიყვანა?
გაკვირვებით შევეკითხე.
დედასავით უბეთბილ და
სიკეთით და მადლით საესეს.

– გვეჯეს ცოლის დისშვილია
წარმოშობით – ყორათიდან,
რომ გაიგებს შენს ყოფილ ცოლს,
აღბათ გული გაუსკდება.

გზა მოვჭერით. როგორც იქნა,
მივაღეჭით გვეჯეს ჭიშკარს,
ძალღთან ერთად შეგვეგებნენ
ნაძვითა და ქღერქღელითა!'

თხა დაჰკლეს ნაიაღაღარი –
ბღაღიღით ყური წაიღო
სგუმარ-მასჰინძღობით ცნობიღი
გვეჯეს ყვეღა ჰაგღეს სცემღა.

* მეღანი – სოფელი სამეგრელოში.

* ქღერქღელი – სანათღებელი.

გემნანჯეს შკა კარი ღო
გეგნმოპირეს გვაშაყანი, –
გურქ ქომბირე ხიოლითო,
ქეჟუნუ შურქუ ბანი!

შქაშ კით ვამიწყუნუაფუ
(ეს ქუეორდი მინარჩქვანი),
გვეჯე ჩხვერცე გმორღვანდეს –
ქილაში ღო ბაშლაყამი!

უკულ წორო ქედომტესე, –
წყორითია ართიანი.
– გვაშა-მაქე, ქემუფერე
(ვართ მა ბმოჯუნდ მურმაყანი).

მეწონუ ღო გომიძიკუ,
ვამცალეხუ დიდი ხანი –
კრებტალო ქიფხუტოლე:
– მა აგაფა, სი – ერქვანი!..

ჰა, გაილო შუა კარი,
შემოვიდა გვაშაყანი...
გულმა იწყო სიმღერა და
ააყოლა სულმაც ბანი...

გავუკეთე ბეჭედი და
(მიჩვეული ვიყავ ამას)
ჩხვერს გვაყრიდა თავზე გვეჯე
ქილვაშ და ბაშლაყიანი.

და დაგვტოვეს მერე მარტო.
შეავსეთო ერთმანეთი.
– გვაშა-მეთქი, მოვეფერე
(არც მე ვიყავ მურბაყანი).

მოეწონა, გამიცინა,
არ მიცლია ღიღი ხანი
ჩავიხუტე კრავივით და
– „მა – აგაფა, სი – ერქვანი“.*

* მა – აგაფა, სი – ერქვანი – მე კავი, მენ – ერქვანი.

შონურ მუთა მიჩქედ, მარა,
ქეგიფშინი „ხოჩა ღინა“...
ჰე ქარჩილელ მარგალური –
ხვამელიში გენარჩინა.

ცოროფასე ართ თოლ ულუ,
ართ ყუჯი ღო ართი ნინა,
ჩქეთ ართ ღორონც ქიმვოფუჩეთ
მუშ ოროში ათორინა.

უკულ ართი ჩხე ჯუნათე
ღობებჰედეთ ართიანი,
ჩქენ ხუგოლიშ მუმაჯინე
შურც გოგენღე დაღიანი.

გორჩინუსუ ათქუედუ,
გურ გურც ქინეოხანტიანი,
ხიოლც ათუჯონუღითი,
ღორონთი ღო მარღიანი!

ცოტა სუანურიც მესმოდა –
გაუიხსენე – „ხოჩა ღინა“^{*}
ცოტა მეგრულიც ესმოდა
ღმერთისგან დალოცვილსა.

თვალი ერთი აქვს სიყვარულს
ერთი ყური, ერთი სიგყვა
ჩვენც ერთადერთს, ღმერთს შევფიცეთ
რომ მის ჩრდილქვეშ გველოს ბინა

მერე ცხელი ხვეენა-კოცნით
გადავბეჭდეთ ერთმანეთი
ჩვენი კოცნის შემხედვარე
სულს დალევდა დაღიანიც.

და შეეძლო გამჩენს – ეთქვა:
– გული გულში ჩავხატეო.
... და სიხარულს შევეყუჩეთ...
ღმერთო ჩემო, მაღლიანო!

* ხოჩა ღინა – ლამაზი ვოგო.

ათენერო აკოფსქეითი
ჩქენ ულუ ღო ჩქენი ბედი.
ულვენობას თოლქ დაწკურუ, –
ცოროფაში მილულ მენდი.

მუქუთ ააშა გინობჳყორღენ
ვართ ფმულუ ღო ვართ ბნარღენდი,
ართშა ქუეორღ ნაბარგა ღო,
მაჳიაშა ვებაბრგედი.

ნოსადიქე კარ გამნანჯუ
ქუკენებულ კოჭოფ ხესგ.
ხუგოლერი ქობძირესგ
ხე ღო ღუდი ქუგომლესგ:

– ეს ანწ ხოლო ჳიშეთია,
თქუ ღო, ქოონჯღორენღ ჳესგ,
მარა მა მი ჳკითხენცია, –
თამადაქე მოღგორესგ...

აი, ასე გადავწასკვეთ,
ჩვენი ბედი და უღელი.
მგერს დავეუსეთ თვალები და
სიყვარულის დავრგეთ ნერვი.

აქამომდე, რაც გარდამხდა
არც მახსოვდა, არც ვნადვლობდი,
ერთხელ უკვე გამარგელები
კვლავ გავიმარგელებოდი.

მერე, კარი შემოაღეს
ანთებული კვარით ხელში,
ჩახუტებულთ შემოგვხედეს,
გაიხარეს და დაგვლოცეს:

– ამას კიდევ მოასწრებთო—
თქვა ნოსადიმ მორიღებით,
– მაგრამ მე ვინ მეკითხება —
დუღ თამადა* გიბარებთო...

* დუღ თამადა – მოაყარი თამადა

ესანჩალერ ყაზახუქე
ქურქენწითე მაფშეს ჩაყვა;
ძოკოქ აფხაშ ოთოლარო
ოცონალი გოწკანტ ჯაყვა,

„სისა გურა“ მიოგუ ღო
გაქთონქილგ თუს აყვაყვა.
ბერმუიაქ გამნიბირუ,
ალაგურანდ გუნგა ყვაყვა.

* * *

ფარა კოჩიშ მოლორე რე,
მუშენინი... ვასგნ ბრელცე.
ჯიმას – გოიჯოგუანცე,
ორგყაფუთუ გაშქვანც – გვერცე.

მახინც – პაპათ ღონათგნცე,
ილორც გაგთოხვამანც – ჭყელცე,
მუ ცოდა რენ... ამარ გიწინთ,
ვაჭკათუა მოძინელცე:

ხანჩალებდნენ მეზობლები
იესებოდა ღვინით ჯამი,
პოკომ ბეჭის ასათლელად
სანამყენო გახსნა ჯაყვა.

თან სიმღერა შეწყვიტა და
გამოღადრა გოჭს კისერი
ბერმუია მღეროდა და
ბანს აძლევდა მას ყრუ ყვაყვა.

* * *

ბევრი ფული მაცდურია,
მაგრამ მრავალს ეს არ ესმის
დაგავიწყებს ძმას, მეგობრებს
მოგაჩვენებს გველს კეთილად.

ქურდს მღვდლად შერაცხს და ილორში
გამოლოცავს იმ დაწყველილს,
ფული რაც ცოდვაა – გეგყვით
არ გავურევ ოღნავ ზედმეტს.

ფარამ კოცე ლურ ვაულუ.
ვართ უფარე გეჯან სუცუ.
ჰარამ გური მუს არძლინე –
ირო სუშანც დო კუჭუნცუ.

შსვაშ ქონება ქობირე და
დაჩხერ ქალარზამუ გურცუ,
ვართ თინა უჩქ, უცვაფარეს,
ბრელ ფარასე მუ მოცუნცუ! . .

ართის ფარა ალაქეაჩენ,
თინა მაყიასე ორკე;
უხანდელო ნაშიბ ფარა
ჯიბეს ონგუ, მითას ორგე.

უფარობათ დაჩხერი რე,
თექ ბრელც შარა აკუბორკე.
ფარაშ შიბას უფი ოკო,
ვეხანდიდა, ეშ ვასორგე.

ფულიან კაცს არ აქვს ძილი
არც უფულო გრძნობს თავს კარგად,
გულხარბიანს რა გააძღობს
მუდამ სვეტს და მუდამ კუჭავს.

სხვა თუ ნახა ფულიანი,
ცეცხლი მოედება გულზე
და არ იცის ბედდამწვარმა
რა მოჰყვება ამ სიხარბეს.

ერთი მუდამ ფულში ცურავს,
მეორეს არც გააჩნია,
უშრომელად ფულის შოვნა,
ჯიბეს წვავს და არვის არგებს.

უფულობაც ცეცხლია და –
ცხოვრების გზის შემბორკავი,
ფულის შოვნას ოფლი უნდა,
უშრომელად ვერ იშოვი.

ვართ ნახირა ფარა ირგზ –
სათე წყორენც კოჩიმ ფერცე;
მასინჯ ღორონც ვაჟორცე –
ტყურათ გეხართ ჯვარ კისერცე.

თაშ ვარდასენ, ჩე ღღას მეჩანდ
ღო ვართ ხოლო – უჩა სერცე.
ღუც იღორენც ხეჭყელ, ვარა,
ვართ მოლას წანცე, ვართ – პირსელცე.

* * *

ობშხაჭითას გემოთიშა
ჭე გვიანო გემშვოგეგე,
ღიდ კარაჩხა მემკვეწელღდ,
მარა... ჯიბე მაფუღ ქექე.

ონასხერეთ მი მუს მერჩანც –
ხვეწათ ბირგულ გეგნიქერქე?!
გურ ვაგიბგახ, – მუმულ ინღურც
გამაღეთე ქევუქექე.

მოპარული ფული ხოლმე
კაცს წაახდენს და ფერს უცელის,
ქურდი ღმერთსაც აღარ უყვარს,
დაიხლართოს თუნდაც ჯვარი,

ასე რომ არ იყოს, მაშინ
დღეს მისცემდა ღამის ნაცვლად,
თავს იგყუებს ხელწყეული –
არც მღვდელს უყვარს და არც პირსელს.

* * *

სააღდგომო ბაზრობაზე
ცოტა გვიან შევლასლასდი,
დიდ კალათას მივათრევიდი,
ჯიბეები მქონდა მჩატე.

სასესხებლად ვინ რას მოგცემს –
თხოვნით – მუხლი გადიგყავო,
გული აღარ გავიგებე
და ინდაურს წავეგანე.

მინჯექ ფასკუნჯ რღკონ თემი,
ცას ქიგმაფონ მუშ ჭუია,
– სათანაფოთ ვოგვანუნდ,
თემ საცივც მუ უჯგუნია.

თუმან ორაგაღე ვარე,
ქიფიდ, ნეძი ღუსხუნია...
ცვაშე უფეგამკიპწღლოხე,
გიბჭუჭელე ბუძგურია!..

მიკიბჯინინ... ქულა კოცე
ქულა ქაცარ ქიმეუნცუ,
ბიგას ქიმუკაკუანცე,
გოჭელ ღართი მუკაქუნცუ,

ოროცალო ქეკვაფუნი –
თემ ციღირი ალაბბ გურცუ,
მარა თუმანც ვადულანჭუ,
ჭურაცალო ურთანც ღუცუ.

თითქოს ჰყოლოდათ ფასკუნჯი –
ცამდე აიყვანეს ჭუკი:
– სააღდგომოდ ვასუქებდი,
ამის საციეს რა სჯობია.

– თუმანს კაპიკს არ დავუკლებ,
ჰა, ნიგოზიც, დარჩეული...
ოფლმა შუბლი დამიცვარა,
ბურძგლმა განი დამიჭინჭრა.

მივიხედე: კოჭლსა კაცსა
კოჭლი თიკანი მოჰყავდა,
ხელ-ჯოხს მოაკაკუნებდა,
ეცვა ჩოხა დაკემსილი.

აჩრდილივით აველევენე,
გადავწყვიტე თიკნის ყიდვა,
მაგრამ თუმანს არ დაუკლო,
თავს აქნევდა ჭურასავით*.

* ჭურა – აყირო.

ირკოჩ ირთანც, იბურჯანცე,
მინც თუ მეჯუნც, მინც – ქაცარი.
ბეაშ უფამ სელეგენემცე
ღურგუაფუ სქელ ფიცარი.

კოკას ღვინი ინითანკარ,
ელაფირი ალიცალი,
ვოკვირუქე, მი აშარენ
თაქ ჩქიმორო გაძიცალი?!

ართიანცე ქიმებორკუ
ღორღონჯი ღო ციცარეფი.
ღაღულეფცე შურს უბარა
ძიქვამი ღო ქიცამეფი,

ძღაბეფ ქიგლახურთქინუნა
გოფშა, კეღერ ტკიცალეფი,
ბოშეფ ქალაზილოკუნა
ყანთარც აღმაძიცალეფი.

დულს, გადმოდულს ყველაფერი
მიჰყავთ გოჭი, თხა, თიკანი,
ჯერ კიდევ სღის რძე სულუგუნს,
დაუღბია ხის ფიცარი.

ღვინო კამკამებს კოკაში,
როგორც ალი ავარღნილი,
ვაკვირღები: აქ თუ არის
ვინმე ჩემებრ დასაცინი.

ერთმანეთზე მიხღართულა
– ციცრები და ბაგ-იხვები,
ვარიებს სულს უბერავენ
თაემღიანიც, შარვღიანიც,

დაღიან და გკარცაღებენ
მკერღსახნისა გოგონები,
ბიჭები თვაღს აპარებენ,
მათ ქათქათა უბეებში.

გმნაგორაქ გაქშეჩოლღ,
მათ ქუორექ ჭე ჭკვერასღ,
მინ კოგოსღ ქუხაკუანც,
მინ – კერზასღ ხეჭერანცღ.

აურე ძოკეფ ქოლვიგანა,
ეურე – ბეგარ პეგელანცღ,
ბრელ ჩქიმორო ქექას ქიგლურც,
ბრელი – ქიგლაქეთელანცღ.

ვორწყედ, ვარღღ შხვა შარა ღო
თუ ქიპიდი, ნაკღღრა,
შურ ძიუთ ინაქაქღღღ,
ვემკანჭულუ ფუქურ ტურა.

ქიპიდი ოღაფღღა ღო კვერცხი,
ართ ღუჯია – ბორკმოღღღა,
გურმერყელქე გაგშვოტვარე,
ახავაი, ჩქიმი ღურა.

რჩეულები გაილია,
მე კი ღაფყავ ცოგა ხანი...
ზოგი ქოთანს უკაკუნებს,
ზოგიც ახალ ჩოგანს ფხეკავს.

ღრუგუნებენ ბურვაკები,
კიკინებენ თხის თიკნები,
ბევრიც მჩაგედ დადიოდა
ბევრიც – ქშინვა-ქოშინითა.

რას ვიზამდი, მეც ვიყიდე
ერთი გოჭი ნაბოლარა,
ძლივსლა ედგა საწყალს სული –
არ შეჭამდა, ალბათ გურაც.

კვერცხი, ფქვილი, საღებავი,
ვარია ფეხმოგეხილი
ვიყიდე და წამოვედი,
ვაი, ჩემი თავის ცოდვა.

ცუნა ქუმოფროთ, ბალანეუქ
ქინოციეს კარაჩხასგ,
თინეუქ ელმობირდლინესგნ,
თინერ ცოდა თქვან მაჭყალცგ.

ოსურქ ქიცა ქეიფორუ,
ქაწოლოხოლ აბარწასგ,
ჯოლორქ ხოლო ვაგუხვატუ
ჩქიმ აწნარღვეუ ნახვაწასგ.

* * *

თართალანცგ ოჭკადღრე,
რკინა კუსანც ფურაფილი.
აბარწასგ აწოხენა
ბადღღეფი ხუმაფილი.

მიკმაშარე ოსურეფცგ
უჯინენა მუნაფილი,
მარა მიშა აზალენა
მუნეფიში ჩუნაფილი?!

მიველ სახლში, პაგარები
უმალ ეცნენ კალათასა,
ისინი რომ მიყურებდნენ
მათი ცოდვა – თქვენს მაწყევარს.

ცოლმა ქიცა* აიფარა
და დაბრძანდა აივანზე,
ძალმა კბილიც აღარ გაკრა
ნახვაცას* და შემომღრინა.

* * *

ვარვარებდა სამჭედლო და
თან კენესოდა ცხელი რკინა.
ჩამომსხდარან აივანზე
ჩამომხმარი მოხუცები.

უყურებენ გამვლელ ქალებს
სევდიანი, მოღრუბლულნი,
მაგრამ სად გამოადგებათ
თავიანთი უვარგისი.

* ქიცა – თაემალი.

* ნახვაცა – ღომის ქერქი.

ართიე შური გეკოკაშე:
– ო, მუ ოსურქე მიკორთუა!..
მაყრაქ გულდან – ვეკაჯინა,
ბაღანობას მიჯორღუა.

მასმაქ ფრიმულ გეგმეწვრგ, –
იმ ქომონჯი ყილო რღუა! –
შხვაშ ოსურცე ქიგაოღგაღგეს,
თუთას ღურუს ინკორღუა!

შქირშქინუნა ცვანაცალო,
იშინანა ბოშალასე,
ჭეჭეთობა სერემცე ღო
მაჭარობა – ხოშალასე,

მიქ მუ ქელორ იკინღუ ღო
მის ენტენი ჭყორქ შარასე,
თი ბორჯ ღირთინეღასენი...
ვაზოგენა ოშ ფარასე!

ერთმა ამოიხვნეშა და
თქვა: – რა ქალმა ჩაიარა!
მეორემ თქვა: ნუ უყურებ,
ბავშვობისას მიყვარდაო,

მესამემ თქვა: – მისი ქმარი
მემობლის ცოლს ჰყვარობდაო.
რომ წაასწრეს, ისე სცემეს,
ერთ თვეს სიკედილს ნაგრობდაო.

შარ-შურობენ ყანასავით:
იხსენებენ ბავშვობასა
ჭეჭეთობა* ღამეებს და
მაჭრობა – დროსტარებასა.

ვინ რა ხოხობს გაკრა კბილი,
ვის რა მწყერი გაუფრინდა...
იმ წლების და-საბრუნებლად
მილიონს არ დაბოგავდნენ.

* ჭეჭეთობა – ჭიკოკონობა.

ცუნგაცალო მივარჩილედ
ხენძირია ბაღდეუცე.
კაბამ გემკაქვათანღნი...
თიმღერ ღნაბაღ რღესე!

მინ ონჭყანდეს ლაგვანეუცე,
მინ ნჭყაფილცე ჭაბუნდესე.
ჭკადემ ოსურქე მუნორთენი,
ბიგეუ ემე სხაპუნდესე!

ჩე ფრიმულამც ყალმათ ჯოხოღე,
უკიბირეს – ვაღურია, –
არბა კაბას მიკიცხირუღ,
მუჭოთ ჩიგი – ბაღურია.

მასმა შინელ ქუთარი რღე,
თიქ თქუ: – ბოშეუ, ბაღენია!..
ასე ცუჯი ქუმოთხითე,
ყალმენ ღოკას, ფაღურია.

ყურს ვუვლებდი მეც ბრმასავით,
ბეხრეკია ბერიკაცებს,
ქალებს დაინახავდნენ და –
თითქოს იმ წუთს დაიბადნენ...

ხან მოხადეს ქვევრებს თავი,
ხანაც თავიც მოუგობეს.
მჭედლის ცოლს რომ მოჰკრეს თვალი,
ხელ-ჯოხებიც კი აცეკვდნენ.

თეთრწვეროსანს ყალმათ ერქვა
უკბილოს კი – ვალურია –
კაბა მახედ ექცეოდა
ისე, როგორც ჩიგ-ბელურას.

მესამეს ერქვა ქუთარი*,
მან თქვა: აბა, გეყოფათო.
ახლა ყური მე დამიგდეთ.
ჩიბუხებიც დაგენეთო:

* ქუთარი – კაცის სახელი.

– დიდათისგ ძღაბ მობწონდღ –
ართო ზენტხე, ართო წგრღღ,
მარა დიდა თინერ ცუნდღ...
ნინათ ხაგის გამკონწყენდღ!

თიშ ცუდეს თგრც ფხეეგენდი,
ორთვალც კუჩხიქ ემიჩერთე,
ლაფარასე ქალეფხინკოლ,
დახე სანთელქ ქაშმოშქერგე.

ნაშუშებუს ლერს ქიმებგარღ, –
გურშე ეშაყამბარელი.
ნთელ ქიანას ქიციდენდღ,
თი ცყურეფი... გაფარენი.

არშიყალა, ქოიჩქენა,
უსხებუში გაფა რენი,
მუნონჭყაფილ ლაგვანიში
ჭაბუა ღო ნჭყაფა რენი.

დედუღეთში ერთი გოგო
მომეწონა, იყო ზინთხუ,*
მაგრამ დედა ჰყავდა – ენით
კელიდან ხაგს ჩამოხსნიდა.

მისი სახლის სახურავზე.
თოვლს ვხვევდი და ჩამოვევარდი,
და ჩამიქრა ლამის ბედის
სანთელი და მზის სინათლე.

როცა ოღნავ მოვჯობინდი,
გოგოს ლექსი გავუგზავნე.
მთელ ქვეყანას იყიდოდა
ტყუილები, რაც მივწერე.

არშიყოფა, თქვენც კი იცით,
უსესხებლის გადახდაა,
თავმოხდილი ქვერის ისევ
მოგობვა და თავმოხდაა:

* ზინთხუ – მზეთუნახაი.

ქუთარიაშ წერილი

„მიკოკერექ თხომეშ ჯასე,
გურ აღმართუ – ქუა ფალო.
ნოგე, სქან დუდ ქომუჩასე –
შურიშ გინართუაფალო.

სი წყარი ღო მა – ცუმენი, –
გურგოლოფა თუთასენი...
ართო მოკო მობგემენი –
მუთ ცოროფას ქუთასენი!

ნაომბოლო ვორექ ნარდი,
დიდამ ჩილაბურიტ რჩხილი.
გომგებინე ჟინი მარდი,
ქომნორჩალე დამორჩილი.

დახე დობჰუ თქვან ოდაქე...
შერილ ცოფედ თხირიშ წერხი
ღო ლაფარას, მა ცოდაქე,
კოკაცალო ქალაბგერხი.

ქუთარიას წერილი

„მიბმული ვარ ხეზე, გული
ლამის მოკვდეს და გაქვავდეს,
ნეტავ მომცა შენი თავი –
სულის გადასაყოლებლად.

შენ მწყერი ხარ, მე – წყურვილი
ხვავიანი მკათათვისა,
მინდა ერთად რომ მოვიმკათ,
რაც სიყვარულს უთესია.

შემიბრალე მე ობოლი,
დედის ცრემლით განბანილი,
მომამადლე მაღლი ღმერთის,
მიწყალობე შემოდგომა.

გახსოვს, მაშინ თქვენი სახლის
სახურავზე თოვლს ვხვეტავდი,
ჩამოვევარდი მე საწყალი
და ხელ-ფეხი მოვიმგვრიე.

განგარდინი ტახილ მანჯეფცე...
თოლქ გელმანჯე ხიოლითე.
უკულ ქუჩა გემნმოსვანჯეს –
ხარკალი დო ხიორითე.

მეჰამ სქანი ჩილაბურქე,
მარა დიდაქ გვანჯეორე...
დო ჩაჩილ კოც ჭყოლირ გურქე
უნწარამო დემაჭყოლე.

თიშ უკული სქან ცოროფა
გურც მოთანკარ გოლოფათე.
ხვამელ სქანი მახორობა,
მათ ემოფში ჭყოლოფათე!

ჯარგვალც ოღათ ევეკუნა,
მუხანტურა აბარწასე.
ჭყონიშ ონწეს ქუმოფუნა –
კოწიაში ნაკვანწასე.

დასცქეროდი ჩემს მოგეხილ
ხელს და... ცრემლი ვერ დამალე,
მერე სახლში შემიყვანეთ,
არგაშანით ხელშეკრული.

მე მეამა შენი ცრემლი,
მაგრამ დედა გაგიწყრა და
ტკივილებით გულდაკოდილს
უფრო მწარედ დამწყდა გული.

და მას აქეთ შენი ტრფობა
გულს ეღება ცეცხლის ალად,
დაილოცოს შენი სახლი,
მეც ამავესე წყალობითა.

ჯარგვალს ჩემსას ოღად ვაქცევ
მოხატული აივნითა
და მოგიგან მუხის აკვანს
კოწიასი ნაოსტატარს.

ანწ გამკობნწყი – ცოროფასე
ცურო მიკობგუმონჯილი.
თი მარას რთხინქ წორობასე
ლო ოცია ქუმომჩინი“.

– უკულ, უკულ – უფათქუანც
ჩხე ყალმენცე ყალმათია.
– მუ გიწუათ, ჯიმალეფი,
ვაჯოფედღ ჩქიმი თია...

პასუხ ჟერი ლაწკარი რდღ, –
არგამა ლო ქარაქია:
გელან იფთხუებუქუ ლო
ვაკოფხერთას შარაქია!..

– შურო ლორონთ ვაწანდუო,
თენერ კონწარ მორჭარენი?!
– ხომ ქოიწით, ღიამუში
მუ სამონთხეში მონჭვა რდენი!
– დალორებექ, ვაფქუდუო,
ვამკოფცოთანდ მონჭათენი?!

აწ ჩამომხსენ სიყვარულის
ხეს, მარყუქით მინასკვეული.
კვირის სწორზე წამოგიყვან
და თანხმობა მინდა შენი“.

– მერე, მერე? – ანაფაზებს
თავის ჩიბუსს ყალმათია.
– რალა გითხრათ, ჩემო ძმებო,
არ ყოფილა ჩემი წილი.

ორი ბწკარიც აღარ იყო,
რაც პასუხი მოიწერა:
„ზეგ ვთხოვდები, დროს გყუილად
ნუ კარგავ და ნუ მოცდები“.

– ნუთუ ღმერთი აღარ წამდა
ასე მწარე რომ მოგწერა?
– ხომ გითხარით, დელამისი
რომ სამოთხის კრუხი იყო.
– შენც შემცდარხარ, არ იცოდი
ვერ მოწყვეტდი მწიფესაო?

– მა ვარ, თქვა რეთ ღორებული:
კოჩქ ცუჯ წუმწუმ ოკო ირხვე...
ხათე ლაფმას ქუმნვოფურინ,
შარა შურხეთ აკობწგრხე!

დიღაშ მუნაჭარა ცოფედ...
ძღაბ ნაბადის ქიმვომგხე,
უმაყარეთ მობჭყორი ღო
ემერ ყებურს ეკომიხე.

– ანწ სი ქოთქვი, ვალურია,
მუთ აღორინ ფაგურია.
– ქოიჩქენა, მათ მოხუჯუ
ლერსუა ღო ფანდურია.

დადიშ ფაცხას გინიბძირე,
ძამ ძღაბი რდგ, ხანტურია.
ნაჩილ ვორდინ... უჩქუდ, მარა
ვეკოლაფუ სანდურია.

– მე კი არა, ეს თქვენ ცდებით,
ყურბე წევხართ და არც იცით...
უმალ ლაფშას მოვახგი და
გზა სულსწრაფად დავამოკლე.

და აღმოჩნდა რომ დედამისს
მოეწერა ის წერილი...
ესგაცე ხელი ჩემს ხოხობს და
კერიასთან მიზის ახლა...

– ახლა შენ თქვი, ვალურია,
რით მოხიბლე ფაგურია?
– თქვენც კი იცით – მუხერხება
მეც ლექსი და ფანდურია...

პირველად რომ დამანახეს
ცირა იყო თვალხატულა.
ნაცოლარი ვიყავი, მაგრამ
აღარ უთქვამს საყვებლური.

– ქომიჩქ, მარა... ასეთ მიკვე –
მუთ გაყუნუნ ოსურამცე?!
– ქოიჩქენა, რგებულ მელა
ირო ქიშინც ოშურალცე.

უწი: ფაგუ, მოლმაყუნი,
ვემკვანჭუქუ ოშუმალცე.
ვაჯერდ, მარა მირჩქილეღ,
მათ უთუხუნდ... ოშუალცე.

მებჭარ: „ფაგუ, გურ მაწჯრუ
სქანი ცოროფაში გემა,
ჯოჯოსეთი მუმელ, მარა
სი გოიგე სამონთხემა.

უშქურცალო გორფუჩონგ –
გვალო ქაშაახიჭა ხემა,
ღურადლაშა ვაგორთგრა
გუმნაგორა მესნახემა!“

– ვიცი, მაგრამ მაინც მიკვირს,
როგორ გაგყვა ნაცოლარ კაცს?
გეტყვით: მოხერხებულ მელას
არ აკლდება სასუსნავი.

ვუთხარ: ფატუ, წამოყევი,
უარს ვიტყვი ღვინის სმაზე,
არ სჯეროდა, თუმც მისმენდა,
და მეც ვფქვავდი, ვქსოვდი ბადეს.

და მივწერე: „ჩემო ფატუ
ვღნები შენი სიყვარულით,
ჯოჯოხეთი მელის, მაგრამ
შენ გაგიშვებ სამოთხეში....“

ჩაგკბენ სამოთხის ვაშლივით –
და გაგათბობ ხელის გულით...
სიკვდილამდე აღარ გაგცვლი
მე სხვა მზეთუნახავებში“.

დუღშათ იფუქვანდ, არგამათუ:
„ბოშ გობოლუქ კაკალამი!
სით მურიცხიმ ძია რექე –
გურშა გიოკაკალარი!

მუკაწილარ ტატალი რექე –
ართო ქუნცამ-კაკლარამი.
სო მიგალე შხვა ცირეფი –
განო გილმაკარკალარი!“

– ვამპასუხუ... კენ ქიმებჭარგ:
„ჩქიმი ფატუ, მაფალგუ,
ქოიჩქ, ჩილი ჩეფრთხინე დო
სქან გმეგ მუთა მაპალუ.

ჩქენ ცოროფათ განწარებულქ
დახე ქიგმოფაფალუ!
მოლმაფუნი, ვარა, ჭყელქე,
ირფელ მიდაქვაქვალუ!...“

თავიც ვიქე: „მე გახლავარ
ბიჭი, მართლაც, გულიანი,
შენ მძივი ხარ ვარსკვლავისა, –
გულში ჩასახუტებელი.

შენ ვარდი ხარ მოსაწყვეტი,
ველური და ეკლიანი.
შენ ვერავინ შეგედრება,
გარე-გარე მოარული..

პასუხი რომ არ მაღირსა,
კვლავ მივწერე: „ჩემო ფატუ,
იცოცხლე რომ გავეყარე
და შენს მეტი არავინ მყავს.

ჩვენი სიყვარულის გამო
ლამის სახლი გადამიწვა...
წამომყევი! იმ წყეულმა
სულ ყველაფერი წაიღო.

ათეჲ ოკო ჭკერგკონი...
ცოდაჲ დაჩხგრ ქულომკუმუ
ლო თიმ უკულ ვემებრკებუ
ლებია ღო მარკვა ღუმუ.

მოთალეფით მოჭაჭილცე
წკონდა წყარი ვამიშუმუ.
შხვეფშა ვალამნჯირუ, მარა
მუქუთ ხესე ქაშმოხუმუ...

ყალმათიას ქიგნაჯინეს,
უნბესე ღო უჩილესე, –
სით ქოთქვია მუდგაინი
ღურელ გეგნაფუჩინესე.

ბრელი ვადუნბალებუნა, –
გურიშჭუა ქუჩინესე...
ყალმენც ქუმულანბგუეს ღო
ნწარას გეგნოპურჭყინესე.

მგონი ამან გასჭრა კიდეც...
და ამინთო კვლავ კერია.
ჰოდა, დღემდე არ მაკლია –
ლობიო და მურკლა ღომი.

რაც შეილისშვილთ მოვესწართ,
სუფთა წყალი არ გვისვია,
სხვა ქალებთან არ მიშვებდა,
თვითონ შემომაჭკნა ხელში...

ყალმათიას გადახედეს –
უცოლოს და უძეოსა,
რაიმე შენც გვითხარო –
ცოცხალ-მკვდარი დააფიცეს.

ბეერი არც დაუძალებიათ,
მიხვდნენ მისსა გულის ტკივილს,
ჩიბუხს ტარი გაუძიბგნეს
და გრძლად გადააპურჭყეს.

ყალმაქ ქილეუ ქალენწყუ დო
შორც, ცადალუს დალუ თოლი:
– მოჯინელო მუთა მიჭირც,
ვართ გურ მილუ გვალო ღოლი.

ნანჯარ ვორექ, ქოიჩქნა,
თურქიმ ტყვიათ თექ დიბჭყოლი;
ნოგე გეშაბლაფუდუკო
მა, ბედნიკირილც, შური-ჭყორი!

– აბა, აბა! – განჭყორესგ,
გულანესგ ბედიშ ნღღანი,
ხოლო ოჭიშუანქია...
ვალაგიდა, ორჩხეს, ხამი!

დეკვირია ლეზიასგ
მუჭო ურჩენ მუშ ხერხალი.
მოლა, ჭურა გამნანჭყი დო
სამოჭყულო გეგნიხვამი!..

ყალმათიამ ულვაშები
გაისწორა და თქვა მძიმედ:
– შესახედად არა მიშავს,
არც გული მაქვს მთლად ფულურო.

ომშიც ვიყავ, ეს თქვენც იცით,
თურქის ცყვიაც მომხვდა ბეჭში,
ნეგავი ამომხლომოდა,
მაშინ სული მე ბელდამწვარს.

– რას ამბობო, და შემოწყრნენ,
არ მოსწონდათ ბედის გმობა.
– ჯერ კიდევაც მოასწრებ თუ
არ ჩააგებ ხმალს ქარქაშში...

ხომ ხედავ, რომ ლობიოსაც
კი სჭირდება მარგილიო...
– დროა ჭურს თავი მოხადო
საქორწილოდ დაილოცო.

გედირთ ღო ქაწაუნუ
ხებიგამი გადარეუსც!
მეულა ღო მიძიცანა,
აპეჯენა მახანეუსც...

ოხვამური ქანჭყესც ღო
რჩენ ოჩაგათ ქახამესც,
მარებელქე მუშით ქადირთ
ოსურსქუას – შქახანერცც.

ისცთ ბრელი ვაწეარებუ,
ნაქომონჯე ქორდუ, მარა...
ორცყაფ ქეგიწიაპუ ღო
შურო ვემიხუნუ ქვარა.

ნოსას ბეჭედ გაგწოთხუ ღო
მარებელცც გაგწესხ ფარა,
სენცც ქური გიაშქენც...
ღიხაქ ღინწალ, ღახევარა!

– ჰოდა, ახლა წინ გაგვიძეხ
ხელ-ჯოხიან ბერიკაცებს...
მიდიან... და იცინიან,
პატიჟებენ თანაგოლებს.

სალოცავ ჭურს თავი მოხსნეს,
ბებერი თხაც გააგყავეს...
... და მიაღგა მარებელი
შუახნის ქალს მუჟავაში.*

ისიც არ იყო უარზე
თუმცა იყო ნაქმარევი.
სარგყელი ისე მოირგო,
მუცელი არც ეგყობოდა.

რძლის ბეჭედი ინათხოვრა
ფული მარებელს ესესხა...
როცა დაჰკრა საინს ჭეხი,
ლამის იძრა დეღამიწა.

* მუჟავა – სოფლის სახელი.

გუგოლია

კოც მუ მოძენ, ქუჩქდასენ,
გაგწუღანდღ ღურუს ღუსუ,
ვართ შხვას ცვილენდ, უცვაფკარე,
გინჯირულუ მარძგვან ხუსუ,

იბირღღ ღო იხაფაჩღღ,
ცაშა ქექას გუტენდ შურსუ,
მარა... ირფელ ფულირი რე,
ცოღაშ ჩუან თეშენ ფუნსუ.

ვართ მა მიჩქე, მუ მეღენი,
ტყურათ ფჩხირკა ჩხე ტუტასღ,
ვარა მერჩხათ ორაგადეს
ვაბობრდიშანდ მთელ თუთასღ.

ღორონთქ ღაფარ, ზღვას ხინჯი ღო
ცას ეშე ტკვა მებუღასღ,
ვარა მურიცხ ბერწულიათ
მერთომებულ ხეკუნტასღ.

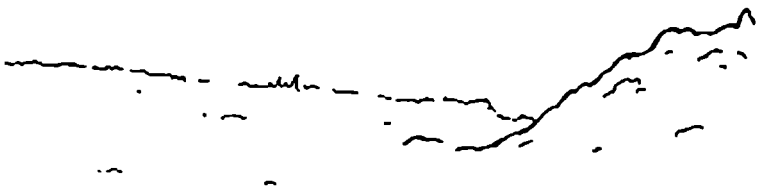
ღარიბება

კაცს რაც ელის, რომ იცოდეს
სიკედელს თავს გამოსტაცებდა,
არც მკვლელობას ჩაიდენდა
მხარ-თეძომე დაწვებოდა.

იმღერებდა, მოილხენდა,
სულს დაღევდა უღრგვინველად,
მაგრამ ყოვლი დაფარულ არს,
ამიგომ ღულს ცოდვის ქვაბი.

არც მე ვიცი, რა მომელის,
ტყუილად ვჩხრეკ ნაცარს ცხელსა,
თორემ მოკლედ სათქმელ სიგყვას
არ ვიგყოდი მთელსა თვესა.

ღმერთმა ნუ ჰქნას: ზღვაზე – ხიდი,
ცამდე კიბე აღიოდეს,
თორემ ვარსკვლავს ბროწეულად
მიიჩნევდნენ ხელმრუდენი.

კოც ღორონთი ვაწანცგდა...
თის სოთინი ვაგთახვამე,
უტუ ჯარცგ ქიმშარდასგნ,
იყუაფუ იშენ ხვალე,

მუშ გემოშა ვემჟაკუსე,
ვაბირე ღო ვემჟახვალე,
ბრელ გილაბგორ, მარა დუდიშ
უჯგუშ ვაბძირ შხვა ოხვამე.

კინ მა ვორექ ჩქიმ დუდიში
ოხვამე ღო ოწანაფე,
გურ ბარი რე – უშულადღ,
შურ – სანთელი ოთანაფე,

ათე გურ ღო შური შქასღ
იყუაფუ ოჩხანაფე,
მარა ღლაშა ვემმაგორუ,
ვამობაღღ ოჭყანაფე.

თუ კაცს ღმერთი არ სწამს, იგი
არ ილოცებს გაძარს შინა,
უტუს ჯარშიც რომ ერიოს,
ის იქნება მაინც მარგო.

ვერც გემოზე დაიკვნესებს,
ვერც იმღერებს, ვერც ლექსს დაწერს,
თავზე უფრო უკეთესი –
სალოცავი მე ვერ ვნახე.

თავად მე ვარ ჩემი თავის
გაძარი და საფიცარი,
გული ჩემი ბარია და
სული – აღდგომის სანთელი.

ამ გულსა და ამ სულს შორის
იქნებოდა მზიანეთი.
მაგრამ ღღემღე ვერ მივაგენ,
აღარ მყოფნის ცოდნა, ღონე.

ღორღონთქ ღოჭყუ თი უშქური,
ევაქ კიბირ გიაშქუნი,
ღო „მუშ“ ცვანაშ ოთასუმა
ბორღო აღამ მიაშქუნი.

თიმ უკული ქიანასგ
ვართ ლურ უღუ ღო ვართ შქუნი,
ცოღაქ მარღის გინულუ ღო
ღოჭარგალუ გერქგ მსური.

ცას მუნაღა მუს ომონკუ,
ღიხას ცოღა ომონკუნი!
ღორღონთ ვარა მუშენ ვარწყე
ჩე უჩაქგ ღობორკუნი?!
მუ სანთელი ეიაღე
ჭყალას ჭყალა მოკონკუნი...

ღაწკარეფგ ღინაფიღღრე.

ო, დასწყველოს ღმერთმა ვაშლი –
ევამ მალვით რომ ჩაკბიჩა
და ადამი თაეის ყანის
დასათესად რომ გაუშვა.

იმას აქეთ ამ ქვეყანას
არც ძილი აქვს და არც შიში.
კეთილს სძლია ბოროტმა და
ცხვარს გაავლო მგელმა მუსრი.

ცას ღრუბლები არ ამბიძებს
ისე, როგორც მიწას ცოდვა,
ღმერთი მაინც რად არ ხედავს,
შავმა თეთრი რომ დაბორკა.
რა სანთელი აუვა ამ
წყველას წყველით გადავსებულს...

შემდეგი სტრიქონები დაკარგულია.

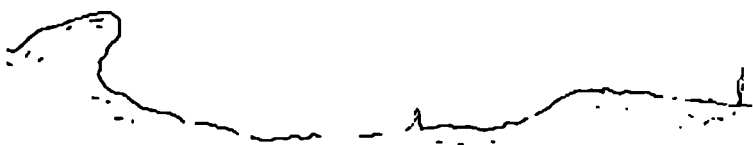
თონწყუ

მუ გეჩიათ გურქ ქალმაჭუ,
ვეთხუებულ ჭარასგნი,
მოკოდ კენე ღირთეკო ღო
ქიგმონწყუკო შარასგნი;

მარგალურო მუ ბჭარიკონ,
ქომიწუკო მალასგნი,
მარა ძახინ ვაგამგონუ,
ნაქურექე მალასგნი.

ეშე ჯინა მომივარგ,
შურანთხელო ქაწომჭოფუ,
ცუჩა მიდმოჩანგალუ ღო
კარ კვლეთე გემნოსოფუ,

ჩქიმ ნაჭარა – ჩე ღო უჩა
მოხუშუ ღო აკოსოფუ:
– ღორონთქ თაში ისხუნუა...
თოლშე ჩილამურქე ქოფუ.

სიზმარი

რა გითხრათ! გული ამეწვა
მუშას რომ ვეთხოვებოდი
მინდოდა დარჩენილიყო
შარაგმაზე გავეყვანე.

მეგრულად რა დამეწერა,
დაწვრილებით ეთქვა ჩემთვის...
მაგრამ აღარ მომისმინა,
ნაკვალევი წაეშალა.

ამიკრძალა მზერა ცისკენ
და ჩამავლო სწრაფად ხელი,
სახლში წამაბოდილა,
კარი მკლავით შეამგვრია

და ნაწერი შავი, თეთრი
ხელთ მოკუჭა და დახია: ✧
– ღმერთმა ასე ინებაო!
თვალთ ცრემლები მოშერია,

– ლორონთ მუ შქასგ რე-მაქე? –
მორღებულო ქუგუბელი.
მიწუ, – ვართ მა მიჩქენია,
მუშენ თირუნ სქანი ბელი,

– მარგალურო ჭარასია...
ვარა მა მუს იბნარღენდი?!
ხეშა ფათქა ქაშამცუნუ,
უოღალეთ აკიფხენდი.

თეშ ქამოტუ მარგალურცგ,
მუჭოთ უღუს უხენდ ხოჯი,
თეშენი რე ორაგადექ
ვადმანწყუ ღო აკიბობრჯი.

ი ფათქაქე მემიღინგ, –
ირ ღღას ახალც მებგორ კოჩი,
სუა გეშაგგგონილი
გიღალიანც ჩქიმ ღორღონჯი.

– ღმერთი აქ რა შუაშია?
მორიდებით გავუბედე.
მითხრა: – ეს მეც აღარ ვიცი,
რად შეცვალა შენი ბედი.

აწ, მეგრულად წეროსო – თქვა,
თორემ მე რას ვინაღვლებდი?!
ხელში ფათქა დამაკაევა,
მეც უგვირთოდ გავიხედნე.

მეგრულს ისე შემატოვა,
როგორც უღელს ნიშა-ხარი.
ამიგომაც მეც სათქმელი,
ვერ ავაწყვე, დავიბენი...

მე ის ფათქა დამეკარგა
და ყოველდღე ვეძებ ახალს,
და ფრთავამოცლილი ბაგი
დაბაგბაგებს დღე და ღამე.

– ღორონთ თიშენ რე მაღალი,
დაბალ ამაღალასენი,
კოჩ სანთელით ვაღორასე,
მარა გოუჭვარასენი,

ღურუს თია ვემღულასე,
ურწუმ ვაგახათასენი,
ირკოც იშო მეჩასე ღო
აშო ვადაღალასენი.

– მა ეგზემა ვამარჩქილე,
მარა ღორონთ ირო ბწანღე, –
ფთქვი ღო პირჯვარ გეგნიბწერი,
ჭარა ჰამას იძიცანღე.

– თაშ ქორედა, ღომხვამუქუ, –
თქუ ღო, კვღერ ქუმმოწვანღე,
მურც გორონჯიქ ქიმოლუდინ,
გურც თანაფაქ გომითანღე.

ღმერთი მიგომ არს მაღალი,
რომ დაბალი აამაღლოს.
სანთელით არ მოაგყუოს,
გაუკვალოს გზა – საფალი.

სიკვდილს ლუკმა არ წაართვას,
ურწმუნო არ გააღაღოს.
ყველას იქით გასცეს, ხოლო
აქეთ დალა არ მოსთხოვოს.

– მე ამდენი აღარ მესმის,
მაგრამ ღმერთი მწამდა მუდამ –
ვთქვი, პირჯვარი გადავიწერე,
მუბა ტკბილად იცინოდა.

– თუ ასეა, მე დაგლოცავ –
თქვა და მკერდი მომაწოდა,
სულში მგრედი აღულუნდა,
გულს თანაფა გაუთენდა.

– ანწ სქან ღუცუ სი ქემინჯი,
მა ვაგორგქე უოროფილო,
ვართ ღვინო ღო ვართი წყარო,
ვართ ოშურეთ – ოროთ რთვილო,

თოლწკურილო ქინმოჯინუ,
გეკოკუსუ გურმეჭვილო:
– ჩქიმ ზოთონცე მი გაშქვანცე,
უსქანეთე დამორჩილო?!

თენა ქოთქუ ღო გზმილუ,
ომონკედე ძელ ღო ძვალი,
ჭახანც ჯოღორ ქეკალალუდ
ქეკანქველედ მაზაკვალი.

ართით ქუმოხიოლუდუ –
ვამნობბედენ ჭარაშ ვალი,
მარა იშენ მომონკედ
მა შური ღო, ცას – ორთვალი.

– აწი, შენს თავს უპაგრონე,
არ გარგივარ მე საყვარლად,
არცა ღვინოდ, არცა წყაროდ,
სასუფეველის ჰამო ჩრდილად.

თვალმოწკურვით შემომხედა
გულამოსკვნით დაიკენესა:
– მამთარს ჩემსას აწ უშენოდ,
ვინ, რა აქცევს შემოდგომად.

მითხრა ასე და გავიდა,
ამძიმებდა ხორცი, ძვალი.
ძალდი ყუფით აედევნა
და კოჭლობით მიჰყვა ეშმა.

ერთი მაინც მახარებდა –
ალარ მქონდა მუზის ვალი,
მაგრამ მაინც მამძიმებდა –
მე – სული, ცას – სახურავი.

– „მარგალურო ჭარასია!“ –
ალმარჩქილედ კარაკანო;
ვამთქუალუ, დიდანინა
ვარჩქილენა განი-განო;

მა ქორთულო ბძლაბულანდი, –
ჭარაშ გეშა, – ხანი-ხანო,
ანწი მურე მოხვარენი –
გოსქელადირც შქა-აკანო?!

ღაწკარეფი დინაფიღერე.

– „მარგალურო ჭარასია!“^{*}
ჩამესმოდა ხმა გარკვევით,
არ მითქვია: ნანას ენა
ბევრმა რომ არ იცის ხოლმე.

მეც ქართულად ვწერდი ადრე,
მუშის ხათრით, ქამი-ქამად,
აწი რაღა მეშველება –
გაჩრილს ბედის შუაგზამე!

დანარჩენი ტექსტი დაკარგულია.

* მარგალურო ჭარასია – შევრულად წეროსო.

კომპიუტერული უზრუნველყოფა: მანანა ნინიაშვილი
ჭაბუკა ქირია
ლელა თვარაძე
ნიკოლოზ ბურჯანაძე

განსაკუთრებულ მადლობას ვუხდით ლაშა გახარიას მეუღლეს ქალბატონ როზა ბერიკაშვილს, ქალიშვილს ელენე გახარიას და ყველას, ვინც მოგვაწოდა დაკარგული ტექსტები.

© პარიზი. ქართულ-ევროპული ინსტიტუტი

საგამომცემლო სახლი „ინოვაცია“

თბილისი, ძმები კაკაბაძეების ქ. №22

ტელ/ფაქსი: (99532) 99-70-94

e-mail: inovacia@hotmail.com